



Свети пророк Данило приводи Пресв. Богородици свт. Данила II, архиеп. Србског
(деталј ктиторске фреске у Цркви Богородице Одигитрије,
у Пећској патријаршији, четврта деценија XIV в.).



МѢСЯЦЪ ДЕКЕМВРІЯ ВЪ К-Й ДЕНЬ.*1

ПАМЯТЬ ЙЖЕ ВО СТЫХЪ ОЦА НАШЕГѦ ДАНИЛА
[ВТОРАГО], АРХІЕПІКПА СЕРБСКАГО.*2

НА МАЛѢЙ ВЕЧЕРНИ.

[На Гдн, возвѣхъ:] стѣхѣры стѣителю,*3 на д, гласъ ѧ.

[Пѡ: Нѣныхъ чинѡвъ:]*4

Нѣнымъ чинѡмъ поревновѧхъ єси, * стѣителю данїиле, * на землї же
вѣгонѡсе, * ѡсцѣенъ создѧхъ гвнлсѧ єси, * и жилище стѣгѡ дхѧ: *
тѣмже тѧ оубѣжѧемъ, * и стѡбе твое днесь чѣстнѡ, * радѡующсѧ,
празднѡемъ оуспѣнїе. [Дважды.]*5

Нѣныхъ чинѡвъ радѡванїе, * и на землї архїереемъ похвалѧ, *
осцѣенникѡмъ слава, * данїиле премѡдре, * монашествѡующымъ
правнѡ и цркви оутвержденїе. * тѣмъ тѧ мѡлимъ: * не ѡскѡдѣй
спомоществѡѧ намъ, * притекаѡущымъ и ѡблѡбызѡущымъ ракъ мощей
твоихъ.

*1 Како би се служба св. архиеп. Данилу II служила заједно само са службом Предпразништва рођења Христова, и уколико св. Игњатије Богоносац није храмовни или месни празник, његову службу пренети на Мало повечерје или сасвим изоставити, пошто се Пренос његових моштију празнује за нешто више од месец дана – 29. јануара. Службу св. праведног оца Јована Кронштадског служити дан раније – 19. децембра, по глави св. ап. и јев. Јована Богослова од 26. септембра.

*2 Ова служба се у „Србљаку“ налази на стр. 211-222, издање: Св. Архиеп. Синод СПЦ, Београд 1986. год. (у даљем тексту: први изворник). Овде је преузимамо са сајта „Ортлиб“, где је прослеђена у електронском виду од монаха Германа из Србије. Текст је и од нас подвргнут граматичкој (привођење нормама савремене руске редакције црквено-словенског језика) и другој редакцији. Текст смо накнадно прегледали и упоредили са текстом службе објављеним тзв. царском ортографијом на сајту „Осанна“ према ранијем издању: „Книга Серблякъ, содержащая въ себе богослужебная молебная правила святымъ сербскаго рода“ – Белградъ, 1861. – лист 173-178 об. (у даљем тексту: други изворник). Текст службе тзв. гражданским шрифтом постоји и у тзв. руским „Зеленим минејима“ – Минея декабрь. ч. 2, стр. 105-120, Издательский совет РПЦ, Москва 2002.

*3 одавде на даље, у изворнику: стѣомѧ.

*4 подобан додат према (очигледности и) сличним местима у савременим руским издањима.

*5 наш додатак, нема у изворнику.

На нѣсѣхъ водворѣа, * прїимѣ нынѣ хвалѹ чѣдъ твоихъ, ѿче, * прѣзднѹцихъ чѣстнѡ пѣматъ оуспѣнїа твоегѡ, * ѿ дѣждь [исполнѣнїе]*⁶ ѿхъ прошѣнїамъ, * молѣа прилѣжнѡ прѣчѣтѣй мѣри бжїей, * спїстїа ѡ бѣдъ дѣшамъ нашимъ. **Глѣва, глѣсъ ѿ. Самоглѣсенъ:**

Бжїтвеннаа блгѣтъ въ пѣматѣ оуспѣнїа твоегѡ, * ѡсѣнѣюци прїтекаюциа къ рѣцѣ моцѣй твоихъ, * недѣгѡвхъ исцѣлѣнїе подавѣетъ: * спїителю ѿче данїиле, * молѣа ѡ дѣшѣхъ нашихъ.

И нынѣ, прѣдпрѣзднѣства, [глѣсъ тѡйже:

Пѡйте гдѹ рѡждшемдѣа ѡ дѣбы: * воспѡйте пѣснь вѡинствѣа нѣнаа, * земнїи восплециѣте рѣкѣамнѣ: * бгѣ бо въ члѣвѣцѣхъ, * члѣвѣкъ бгѣ въздѣанїемъ. * сѣ тѣнствѡ совершѣетъа намъ днѣсь, * црѣ ѿилевъ хрїтѡсъ прїходѣтъ.]

На стїхѡвнѣ: стїхїры, глѣсъ ѿ.

[Пѡ: Дѡме ѿвфрѣдовъ:]*⁷

Дѡмъ дѣхѡвнїй ѡвнїа данїилъ, * воспѣшѣнїемъ блгѣтѣи стѣгѡ дѣа: * дѣтѣмъже нынѣ сошѣдшѣа * тѡгѡ воспѡемъ.

Стїхъ: ѿцѣннїцы твоѣ ѡблѣкѣтѣа въ правдѣ, * ѿ прѣвнїи твоѣи възрѣдѣютѣа.*⁸

Рѣдѣа, данїиле, * спїителѣй похвалѡ, * ѿцѣннїкѡмъ славо, * монахѡмъ правнѡ, * црѣкѣ оутверждѣнїе.

Стїхъ: восхвалѣтѣа прѣвнїи во славѣ, * ѿ възрѣдѣютѣа на лѡжахъ своихъ.*⁹

Прїимѣ нынѣ пѣнїе * чѣдъ твоихъ, ѿче, * ѿ подвѣй лѡбѡцимъ тѣа ѡбвѣчнаа прошѣнїа.

Глѣва, ѿ нынѣ, прѣдпрѣзднѣствѣа, глѣсъ тѡйже:

Дѡме ѿвфрѣдовъ, * граде стѣнїй, * [прѣрѡкѡвхъ славо,]*¹⁰ * оуѣраснѣ дѡмъ, * въ нѣмъже бжїтвеннїй рѣждѣетѣа.

⁶* додато према другомъ изворнику и руским „Зеленимъ минеѣма“, а испуштено у првомъ.

⁷* подобанъ додато према сличнимъ местима у савременимъ рускимъ издањима.

⁸* Пс. 131,9.

⁹* Пс. 149,5.

¹⁰* испуштено у изворнику, додато према сличнимъ местима у савременимъ рускимъ издањима.

Тропа́рь [сѣ́ителю, гла́сѡ г̃:

ЧѸдо гавѣ́всѡ и́звѣ́щеніѡ:

Сла́ва, и́ ны́нѣ, предпра́зднства, гла́сѡ а́:

Гото́всѡ, видле́еме, * Ѡвѣ́рзсѡ всѣ́мѡ, ѡ́деме:]

[Пи́саны на вели́цѣй вечерни.]

НА ВЕЛИ́ЦѢЙ ВЕЧЕ́РНИ.

По́емѡ: Бл̃же́нѡ мѸжѡ, а́-и́ а́нтіфо́нѡ.

На Гд̃и, возвѣ́ахѡ: стѣ́хѣры на и́: предпра́зднствѸ г̃, и́ сѣ́ителю ѡ́.

[Стѣ́хѣры предпра́зднства, гла́сѡ а́. Самогла́сны [а́натѡліѡ]:*¹¹

Предпра́зднствѡ, лю́діе, хр̃тѡво рѣ́твѡ, * и́ возне́сше о́умѡ кѡ
видле́емѸ, вознесѣ́мсѡ мы́слию: * и́ о́усмо́тримѡ дѣ́лѸ дѸше́вными
ѡчєсы́, * и́дѸщю́ роди́ти кѡ вертѣ́пѣ всѣ́хѡ гд̃а и́ бг̃а на́шегѡ. * ѡ́гѡже
и́ѡсифѡ вѣ́дѣвѡ чѸдѣ́сѡ вели́чєствѡ, * мн̃а́ше чл̃вѣ́ка зрѣ́ти, * ѡ́акѡ м̃лнца
пелє́нами повнѣ́аема, * пора́зѸмѣ́ва́ше же Ѡ́ вєцє́й бг̃а бы́ти и́стиннагѡ, *
пода́ющагѡ дѸш̃амѡ на́шымѡ кє́лію м̃лть.

Предпра́зднствѡ, лю́діе, хр̃тѡво рѣ́твѡ, * и́ о́умѡ возне́сше кѡ
видле́емѸ, вознесѣ́мсѡ мы́слию: * и́ о́узримѡ кѡ вертѣ́пѣ кє́ліе
п̃аннєствѡ: * Ѡвѣ́рзєсѡ во ѡ́демѡ, * Ѡ́ дѣ́вы ч̃тыѡ бг̃Ѹ прои́сход̃ащѸ, *
совершє́нѡ с̃и́й тѡ́йже кѡ вѣ́твѣ́ и́ чл̃вѣ́чєствѣ́. * тѣ́мже воззѡвѣ́мѡ: *
сѣ́и́й бж̃е, ѡ́че безнача́льный: * сѣ́и́й кр̃ѣ́пк̃и́й, с̃и́е воплѡт̃и́выйсѡ: * сѣ́и́й
безсмє́ртный, о́утѣ́шительный д̃ше́. * т̃р̃ице сѣ́аѡ, сла́ва тѣвѣ́.

Слы́ши, нѣ́ѡ, и́ вѣ́дши, землє́: * сє́ во с̃и́ѡ и́ слѡ́во бг̃а и́ ѡ́ца́, *
прихѡ́дитѡ роди́тисѡ Ѡ́ ѡ́троков̃ицы неискѸсомѸжныѡ, *
бл̃гѡволє́нїемѡ роди́вшагѡ ѡ́гѡ безстра́стнѡ, * и́ содѣ́нєствѡмѡ сѣ́агѡ д̃х̃а.
* видле́еме, гото́всѡ: * Ѡвѣ́рзи врат̃а, ѡ́деме: * ѡ́акѡ с̃и́й бы́вѣетѡ, ѡ́же
не бѣ́: * и́ содѣ́тель всє́л̃ тѡ́вари назид̃аетсѡ, * пода́и м̃и́рѸ кє́лію м̃лть.]

^{11*} делѡе службѣ Предпразништѡ роѣеѡа Христоѡа (који нису дати у кориштеним изворницима) дајемо према тексту из: *МННІА МѢСѢЦѸ ДѢВѢМѢРІИ*. Московский Сретенский монастырь, издательство „Правило веры“, Москва 1997. Репринтное воспроизведение издания: КІѢВЪ. Кѡ тѣ́пограф̃и кїєво-печѣ́рско́й м̃л҃ры. м̃л҃чг̃ гѡда (1893.). (с дополнениями). стр. 331-354.

Стїхїры стїителю данїїлѹ, гласъ ѿ:

[Пѣ: Кїи ми похвѣльными вѣнцѣи:]^{*12}

Кїи ми похвѣльными вѣнцѣи * оубѣзѣмъ стїителѣ; * стїенства
вѣнечъ, * бл҃гоутїа оуправленїе, * свѣтлое цр҃кве сѣрбскїа
оукрашенїе, * истѣчникъ вжѣтвенныхъ истѣленїи неисчерпаемый, * пролитїе
дарѡвъ дх҃овныхъ, * рѣкѹ многихъ чюдесъ, * веселѣцѣю сѣрбскѹю зѣмлю
теченїи, * данїїла теплаго предстаѣтелѣ нашегѡ и хранїтелѣ;

Кїи ми смиренными оустнѣми * воспоимъ стїителѣ; * дївнаго въ
чюдесѣхъ и безплѣтныхъ сожїтелѣ, * ѡстїеннаго столпѣ цр҃кве
сѣрбскїа неподвїжима, * ѿ побѣрника и веселїе землїи нашеа, * правды
правило, * сиротѣмъ подѣтелѣ, * ѡбїдимыхъ заступника * и больнымъ
врачѣ безмѣзна;

Кїи ми всехвѣльными вѣнцѣи * воспоимъ и составимъ ликѡвѣнїе * въ
чїтнѣмъ праздницѣ твоегѡ оупенїа, іерарше; * ѡбаче дх҃овно
празднѣюще, молимсѣ тї: * моли вл҃кѹ всѣхъ, * дарѡвати побѣдѹ
правослѣвнымъ на сопротивнымъ: * тебе бо тепла мл҃твенника ко^{*13} вл҃цѣ
стажѣхомъ, * подающемѹ мїрѹ вѣлію мл҃ть.

Кїи ми похвѣльными добрѣтами * воспоимъ: во архїереехъ славнаго, *
въ^{*14} вѣрѣ великаго и пленѣхъ доброразѣднаго, * во оученїи
л҃зыка сладкаго, * оученїемъ сѣрбскѹю цр҃ковь ѡбогѣщающа стрѣлми словесъ
своихъ; * тѣмъ молимъ тѣ, * стїителю хр҃тѡвъ данїїле, * молисѣ хр҃тѹ
бг҃ѹ и пресѣѣи бг҃ѣ, * да избѣвимсѣ ѿ вѣдъ мл҃твами твоими.

Кїи ми дх҃овными пѣсньми * воспоимъ: архїереа, * оученїемъ къ
вѣгоразѣмію всѣхъ настѣвльшаго, * истѣчника чюдесъ пречѣдна и
оучителѣ премѣдра, * столпѣ непоколебїма патрїаршескїа лѣуры, * и всеѣ
сѣрбскїа землїи оудобрѣнїе, * и твѣрдое защищенїе, * и мл҃твенника ѡ
дѣшѣхъ нашихъ;

Гласъ, гласъ ѿ:

^{12*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{13*} измењено према чешѣм облику у савременим руским издањима, а у изворнику: къ.

^{14*} измењено према чешѣм облику у савременим руским издањима, а у изворнику: во.

Архїереевѡ похвалѣ, * сщ҃енникѡмѡ оукрашенїе, * кѡ бг҃ѣ мѣтвенника
непрестѡннаго, * истѡчника чюдесѡ прензѡвѣльна, * днесь любовїю
сошѣдшесѡ, сѣрсекїй (на)рѡде, * іерарха данїила похвалимѡ * ѡ чїтнѣмѡ мѡщи
ѣгѡ ѡбстоѡще, лѡвжѣмѡ*¹⁵ ѡ рцѣмѡ: * радѣшесѡ архїерее данїиле,
свѣтїльниче свѣтлый, * ѡзарїи ѡзрѣдное достоѡнїе, * *кнїзи ѡ люди
твоѡ,*¹⁶ * ѡ нїхже непрестѡннѡ хр҃стѣ молїсѡ, * даровѡтїи ѡмѡ мїрное
жїтїе, * да всїи чїтнѡе твоѡе оуспенїе любовїю почитѡемѡ.

[**И** нынѣ, предпрѡзднства, глагѡи ѡ:

Воспрїимї, видлѣеме, бж҃їю мнѡтропѡлію: * свѣтѡ бѡ незаходїмый вѡ
тѡевѣ родїтисѡ прїходїтѡ. * агг҃ли, оуднїкїтесѡ на нѣсїи: * члѡвѣцы,
прослѡвїте на землїи: * волскїи, ѡ персїды преслѡвнїи дѡрѡ прїнесїте: *
пѡстырїе, свїрѡюще, трїсѣтѡе пѣнїе сладѡцѣ воспѡйте: * всѡкое дыханїе да
хвалїтѡ вседѣтелѡ.]

Входѡ. Прокїменѡ днє. Чтѣнїѡ трїи сѣнїтелѡмѡ.*¹⁷

Прїтчей чтѣнїе [главѡи ѣ ѡ ѡ].

Амѡть прѣнагѡ сѡ похвалѡми, ѡ блг҃венїе гд҃не на главѣ ѣгѡ.
Блжѣнѡ члѡвѣкѡ, ѡже ѡбрѣте прѣмїрѡсть: ѡ смѣртенѡ, ѡже оувѣдѣ
рѡзѡмѡ. Лѡчше бѡ сїѡ кѡповѡтїи, нѣжели злѡта ѡ сребрѡ
сокрѡвїца. Чїтнѣнїша же ѣсть кѡменїи мнѡгоцѣннїхѡ, всѣ же чїтнѡе
недостѡнно ѣѡ ѣсть. Долготѡ бѡ днїи, ѡ лѣта жнвѡтѡ вѡ деснїцѣ ѣѡ: вѡ
шдїцѣ же ѣѡ богѡтѣтво ѡ слава. ѡ оуѣтѡ ѣѡ ѡсходїтѡ прѡвѡда, закѡнѡ
же ѡ мѣтѡ на ѡзыцѣ нѡсїтѡ. Послѡшѡйте оуѡ менѣ, ѡ чѡда, чїтнѡ бѡ
рекѡ: ѡ блжѣнѡ члѡвѣкѡ, ѡже пѡтїи мѡѡ сохрѡнїтѡ: ѡсходїи бѡ мѡнѡ, ѡсходїи
жнвѡтѡ, ѡ оуѡготовлѣтесѡ хотѣнїе ѡ гд҃ѡ. Сегѡ радїи молїѡ вѡсѡ, ѡ
предлѡгѡю мѡнѡ глагѡи сїновѡмѡ члѡвѣческїмѡ: ѡкѡ ѡзѡ прѣмїрѡсть
оуѣтрѡнѡхѡ, совѣтѡ, ѡ рѡзѡмѡ ѡ смѡслѡ ѡзѡ прїзвѡхѡ. Мѡнѡ совѣтѡ ѡ
оуѡтѡверждѣнїе, мѡнѡ рѡзѡмѡ, мѡѡ же крѣпѡстѡ. ѡзѡ менѣ лѡбѡщїѡмѡ лѡблїѡ,


^{15*} или: лѡвызѡемѡ.

^{16*} дѡто нѡїпрїблїжнїе другѡм извѡрнїку. У прѡм извѡрнїку: лѡди ѡ стѡдо твоѡе, а у рускїм „Зеленїм мїнеїма“ само: лѡди твоѡѡ.

^{17*} текст Паримїїѡ се не дѡје у прѡм извѡрнїку.

Ищущи же мене обратятся блгть. Разумѣйте оубо несловнии коварство, ненаказанни же прилагайте срца. Послушайте мене и пакн, чтиа бо рекъ, и шкерьз ш оустенз прѣва: ѣкв истинѣ побчтса гортань мой, мерзки же предо мною оустны лживыа. Сз прѣвдою вси глголы оустз моихз: ничтоже вз нихз стропотно, ниже развраченно. Бсѣ прѣва сѣть разумѣвающимз, и прѣста шбрѣтающимз рѣзумз. Научъ бо вѣсз истинѣ, да бѣдетз ѡ гдѣ надежда вѣша, и исполнитса дхѣ.

Премѣрости соломѣновы чтеніе [главы 1, 5 и 11].

 стѣ прѣнагш каплютз премѣрость: оустнѣ же мѣжѣ мѣдрыхз вѣдаютз блгть. Оустѣ мѣдрыхз побчтса премѣрости, прѣва же избавлетз ихз ѡ смѣрти. Скончавшесѣ мѣжъ прѣведнѣ, не погѣнетз надежда. Сынз бо прѣведенз раждаетса вз живѣтз: и во блгнхз своихз плодз прѣвды шбѣметз. Свѣтз прѣвденымз всегда, и ѡ гдѣ шбратятз блгть и славу. Ѧзыкз мѣдрыхз двѣра свѣстз, и вз срцѣ ихз почѣетз мѣрость. Любитз гдѣ преподаена срца, прѣтнн же ѣмъ вси непорѣчнн вз пѣтн. Мѣрость гдѣ просвѣщлетз лице разумнагш. Постигаетз бо желѣющыа ю, прѣжде даже разумѣтн ю: и оудѣбъ оузритса ѡ любѣщихз ю. Оутреневавыи кз ней не оутрѣдитса: и бдѣн ѣѣ радн, вскорѣ безъ печѣли бѣдетз. ѣкв достѣнныхз ѣѣ самѣ швходнтз ищущи: и во стезѣхз ѣѣ ѣвлетса имз блгопрѣемнѣ. Мѣрости никогдѣже шдолѣетз слѣва. Снхз радн и рачнтель вѣхз доброты ѣѣ: и возлюбѣхз ю, и поискѣхз ѡ юности моеѣ: И взыскѣхз невѣстѣ приквстн себѣ, ѣкв вѣхз вѣка возлюбѣ ю. Таѣница бо ѣѣ вѣѣм хитрости, и шбрѣтѣтельница дѣлз ѣѣ. Трѣдѣ ѣѣ, сѣть добродѣтели: цѣломѣрїю же и рѣзумъ тѣ оучнтз, прѣвдѣ и мѣжествѣ, ихже потребнѣе ничтоже ѣѣ вз житїи члвчкшмз. Ѧще же и многагш некудѣства желѣетз ктѣ, вѣстз дрѣвнаѣ, и вѣтн хотѣщаѣ раземѣтрнтз: Свѣстз и зкѣнтѣм словѣсз, и разрѣшенїѣ гаданїи: знѣменїѣ и чѣдеса проразумѣетз, и свѣтїѣ времѣнз и лѣтз: и вѣмз совѣтннкз ѣѣ блгз, ѣкв безсмѣртїе ѣѣ вз ней, и блгослѣвїе во ѣвѣненїи словѣсз ѣѣ. Сегѣ радн бесѣдовахз ко гдѣ и помолїхса ѣѣ, и рѣхз ѡ всегѣ срца моегѣ: Бже ѡцѣсз, и гдѣ млтн,

сотвори́вый всѧ́ сло́вомъ твои́мъ, и́ мѹдростію твоёю оустро́нный члѣ́къ: да вла́детъ бѣ́шми ѿ тебе́ тва́рьми, и́ да оуправля́етъ мі́ръ въ прѣ́ей и́ пра́вдѣ: да́ждь ми́ твои́хъ прѣ́то́лвхъ пріе́дѣ́щю пре́мростъ, и́ не ѡ́лчи́ мене́ ѿ ѿтрокъ твои́хъ, ꙗ́кѡ ѡ́зъ ра́бъ тво́й, и́ сы́нъ раба́ни твоѧ́. Послѣ́ и́ съ нѣ́зъ ѿ сѣ́агѡ жили́ца твоегѡ́, и́ ѿ прѣ́то́ла сла́вы твоѧ́, да сѹ́щи со мно́ю на́чи́тъ мѧ́, что́ бѣ́годо́дно ѣ́сть пре́д тобо́ю: и́ наста́витъ мѧ́ въ ра́зѹмъ, и́ сохрани́тъ мѧ́ въ сла́вѣ́ своѣ́й. Пемышлѣ́ніа бо сме́ртныхъ всѧ́ бо́злѣ́ва, и́ погрѣ́шнѣ́льна о́умышлѣ́ніа ѿ́хъ.

Пре́мрости соломѡ́новы чтѣ́ніе [главы́ ѧ́, ѡ́, ѡ́ и́ ѡ́].

Похвала́емѹ прѣ́никѹ, возвеселя́тсѧ лю́діе: безсме́ртіе бо ѣ́сть па́мать ѣ́гѡ, ꙗ́кѡ ѿ гѧ́ познава́етсѧ, и́ ѿ члѣ́къ: и́ о́го́дна гѧ́вн дѹша́ ѣ́гѡ. Возлюбѣ́те о́убо, ѿ́ мѹжіе, мѹдростъ, и́ поживѣ́те: восхо́щѣте ѣ́а, и́ нака́зани бѹ́дете: нача́ло бо ѣ́а лю́бы, и́ соблюде́ніе зако́на. Почтѣ́те пре́мростъ, да во вѣ́ки црѣ́вѣте. Возвѣ́щѹ ва́мъ, и́ не скрѣ́ю ѿ́ ва́съ та́инъ бѣ́іихъ: ꙗ́кѡ то́й мѹдрости наста́вникъ ѣ́сть, и́ мѹдры́хъ и́справитель, и́ всѧ́комѹ смы́слѹ и́ дѣ́лѹ хитре́цъ. И́ всѣ́мъ смы́слѡмъ на́чи́тъ мѹдростъ: ѣ́сть бо въ не́й дѹ́хъ ра́зѹменъ и́ сѣ́тъ, и́ сѣ́нїе свѣ́та прісносѹ́щнагѡ, и́ ѿбра́зъ бѣ́гости бѣ́іа. Та́ дрѹ́ги бѣ́іа и́ прѣ́роки оустро́аетъ: бѣ́голе́пнѣ́йши же ѣ́сть сѣ́нца, и́ па́че всѧ́кагѡ сотворѣ́ніа свѣ́здъ: свѣ́тѹ со́сѹжда́ема ѡ́бръѣ́таетсѧ пе́рвѣ́йши. Та́ о́гожда́ющихъ ѣ́и ѿ́ болѣ́зней и́збѣ́ви и́ наста́ви на стѣ́зѣ́ прѣ́выа. Да́де и́мъ ра́зѹмъ и́мѣ́ти сѣ́тъ, и́ сохрани́ а́ ѿ́ лѡва́щихъ, и́ по́двигъ крѣ́покъ пода́де и́мъ: да ра́зѹмѣ́ютъ ве́и, ꙗ́кѡ си́льнѣ́е всегѡ́ ѣ́сть бѣ́гоѹ́тіе. И́ нико́гда́же пре́мо́жетъ сло́ва мѹдрости, ни́же пре́йде́тъ сла́ва ѡ́блѣ́чающн сѹ́дъ. Реко́ша же въ себѣ́, помы́слившѧ непра́веднѡ: насѣ́льствѹемъ прѣ́номѹ, и́ не поща́дѣ́мъ прѣ́бства ѣ́гѡ, ни о́у́грамѣ́мъ сѣ́днѣ́х стѣ́рости многолѣ́тны. Бѹ́детъ бо на́мъ крѣ́пость зако́нъ: и́ о́у́ловѣ́мъ прѣ́наго, ꙗ́кѡ неѹ́го́денъ на́мъ ѣ́сть, и́ прѡ́тѣ́вѣтсѧ дѣ́лѡмъ на́шымъ, и́ поно́ситъ на́мъ ѡ́паде́ніе зако́на, и́ ѡ́блѣ́аетъ на́мъ согрѣ́шѣ́ніа нака́зѣ́ніа на́шегѡ. Возвѣ́щѣ́етъ на́мъ ра́зѹмъ и́мѣ́ти бѣ́іи, и́ ѿтрока́ гѧ́вн себѣ́ и́менѹ́етъ. Бы́сть на́мъ на ѡ́блѣ́чѣ́ніе помы́шлѣ́ніемъ на́шымъ, и́ та́жекъ на́мъ ѣ́сть,

нынѣ на нѣсѣхъ, * неѡбладѣемымъ вѣнчавѣа вѣнцѣмъ, * молѣ хрѣта бѣа и пресѣѣю вѣѣ ѡ дѣшѣхъ нашихъ. **Глѣва, глѣсѣ 5:**

Ты еси пастырь добрый и оучитель теплый, * сѣителю, ѡче даниїле, * тѣа всегда хвалѣце вопіемъ ти: * твою оукраси бѣа црковь, * и мѣре своеа чѣдотворный ѡбразъ въ храмѣ предстоитъ, * и неисчерпаемоу блѣтъ родѣ сербскомѣ подаѣтъ, * и дѣже и твоа нетлѣнная мѡци покровѣнны лежатъ ѡ толикихъ лѣтъ. * тѣмже тѣа молимъ и вопіемъ: * ѡ сѣителю хрѣтовъ даниїле, * молиѣа непрестанно ѡ хвалѣщихъ и чтѣщихъ сѣю пѣмѣть твою, * грѣховъ ѡставленіе полѣчѣти во спсѣніе дѣшѣ нашихъ.

И нынѣ, предпразднства, глѣсѣ 6.

[Пѡ: Прїимѣ, сѣмѣѡне:]*¹⁹

Прїимѣте, ѣсли, * егѡже въ кѣпинѣ мѡѣсей законоположнѣхъ провидѣ въ хорѣвѣ, * нынѣ раждаема ѡ дѣѣ дѣомъ вѣтѣвнымъ. * тѣа еѣтъ, ѣже въ законѣ речѣнна: * тѣа еѣтъ прѣрѡческаа печѣтъ, * ѣже бѣа плѡтїю тлѣннымъ ѣвѣлюци, * еѣмѣже поклонїмѣа.

На стѣхѡвѣ: стѣхѣры предпразднствѣ, глѣсѣ 6. Самогласны. [Вѣпрїаноѡ:]

Ее время приближѣа спсѣніа нашегѡ, * гѡтѡвѣа вертѣпе: * дѣа приближѣаетѣа, еѣже родѣти. * видѣеме, землѣ їѣдова, красѣнѣа и веселїа, * ѣкѡ иѣзъ тѣѣѣ возсѣа гѣѣ нашѣ. * оѣслѣшѣте гѡры и холми, * и ѡкрѣстными странами їѣдѣнскїа, * ѣкѡ градѣтъ хрѣтовъ, * да спсѣтъ егѡже создѣа, члѣѣка, * ѣкѡ члѣѣколюбѣецъ.

Стѣхѣ: Бѣѣ ѡ юга прїидѣтъ, * и стѣѣи иѣзъ гѡры прѣвосѣнѣнныа чѣѣци.*²⁰

Видѣеме, землѣ їѣдова, * еѣже по плѡти жїтѣльствѡ, * свѣтѣлѡ оѣгѡтѡѡвѣи вѣтѣвѣннѣи вертѣпѣ: * въ нѣмже бѣѣ плѡтїю раждаѣетѣа, * ѡ неисѣломѣжнѣи стѣѣи дѣѣ, * во еѣже спсѣтѣи родѣ нашихъ.

^{19*} додато према тексту службе Предпразднїштва роѣѣна Христоѡа у савременѣи рускѣи издаѣнїама.

^{20*} Аѡакум 3,3а.

Стѣхъ: Гдѣи, оубо ѡбѣщахъ слѣхъ твоѣи, ѿ оубо ѡбѣщахъ: * гдѣи, раздѣлѣхъ дѣла твоѣа, ѿ оубо ѡбѣщахъ.*²¹ [Андрѣа пѣрскаго:]

Прѣидѣте вси, хрѣтово рѣтвѣдѣ вѣрнѣи предпразднѣимъ, * ѿ мѣслѣннѣи пѣнѣиѣ ѡакѣ свѣздѣ предлагѣюще, * волхвѣмъ славослѣвѣиа съ пѣстырѣмнѣи возопѣимъ: * прѣидѣ спѣсѣнѣи члѣкѣмъ ѿзъ дѣствѣннѣихъ ложѣснъ, * вѣрнѣиа воззвѣвѣмъ.

Слѣва, сѣнѣтелю, глѣсѣ дѣ:

Ико елѣнце прѣсвѣтлоѣ * прѣсвѣщѣаешнѣи странѣ всѣмъ сѣрѣбскѣю, * тебѣ бо показѣ бѣхъ ѿ ѿноспнѣи, * сѣнѣтелю блѣжѣннѣи данѣилѣ, * пѣстырѣи словѣснѣомъ своѣмъ стѣдѣ ѿ ѿчѣствѣдѣ твоѣмъ. * ты оубо ѡкрѣслѣхъ сѣи всѣхъ дѣнѣи црѣковь блѣжѣиа мѣтрѣ, * въ нѣнѣже ѿ до нынѣ лежатъ чѣтнѣиа мѣцнѣи твоѣа, * ѿ мѣцнѣи въ сѣбѣ дѣрѣ ѿсѣщлѣнѣиа блѣгѣтѣию. * сѣгѣ ради не забѣди въ мѣтѣвахъ * ѿспросѣтнѣи блѣговѣрнѣомъ ѿ хрѣтолюбѣивѣомъ нарѣдѣ сѣрѣбскѣомъ * повѣдѣи на сопрѣтѣвнѣиа врагѣи. * тебѣ бо хрѣтово показѣ свѣтѣило велѣкѣо * пѣтрѣаршѣствѣнѣи собѣрнѣнѣи*²² црѣкви, * ты сѣи похвалѣ землѣи наѣшѣи ѿ крѣпкѣо застѣплѣнѣиѣ. * тѣмъже прѣзднѣюще днѣсь свѣтѣлоу пѣмѣтѣ твоѣю, * мѣлнѣмъ тѣа, сѣнѣтелю хрѣтово данѣилѣ, * мѣрѣ мѣрѣ ѿспросѣтнѣи * ѿ дѣшѣмъ наѣшѣмъ велѣию мѣтѣ.

И нынѣ, прѣдпразднѣствѣа, глѣсѣ сѣ.

[По: Сѣвѣзначѣльнѣо слѣво:]*²³

Идѣлѣѣмѣ гѣтѣовнѣсѣ на сѣрѣтѣнѣиѣ дѣбѣ*²⁴ мѣрѣи ѿ бѣгомѣтрѣ: * сѣ бо гѣрадѣтѣ къ тебѣ, мѣлнѣца носѣцнѣи хрѣтѣа, * сѣвѣзначѣльнѣо ѿцѣ ѿ дѣхъ прѣснѣи: * сѣгѣже въ*²⁵ вѣртѣпѣ родѣтѣхъ, * ѿ по рѣтѣвѣ дѣа пѣки гѣвѣнѣтѣа.

Нынѣ ѿпѣщлѣешнѣ: Трѣсѣтѣѣ. [По ѿчѣ наѣшѣ:]

^{21*} Авакум 3,16-2а.

^{22*} у изворнѣику: пѣтрѣаршѣствѣнѣи собѣрнѣнѣи.

^{23*} подобан дѣдат прѣма сѣлѣчнѣмъ мѣстѣмъ у сѣврѣмѣнѣмъ рускѣмъ издѣаѣиа.

^{24*} измѣнѣно прѣма сѣлѣчнѣмъ мѣстѣмъ сѣврѣмѣнѣмъ рускѣмъ издѣаѣиа, а у изворнѣику: дѣбѣ.

^{25*} измѣнѣно прѣма сѣлѣчнѣмъ мѣстѣмъ сѣврѣмѣнѣмъ рускѣмъ издѣаѣиа, а у изворнѣику: во.

Тропа́рь [сѣ́ителю], гла́сѣ ꙗ́:

ЧѸдо ѡбнѣса ѡзвѣщеніа, * дѣлми добродѣтелей вѣіхѣх возсіах
 ѣси, * монашествѣющих лики оупасх ѣси, * архіерейскаа
 сѣдалища оутвердих ѣси, * ѣретическагѡ нападѣніа не оусѣмнѣвса, *
 црковію хрѣтовою оуправлаа, * прѣбне ѿче, даніле премѣдре, * оусѣвх
 ѡако спл, * тѣло же твое цѣло ѡ неплѣнно соблюденѡ бысть, * ѡ
 подлѣтѣх цѣлбѣи болащымѣ ѿ различных недѣгѡвх, * ѡ дѣмѡны
 прогонѣтѣх. * сегѡ ради молимѣх тѣ: * моли сѣстнаа дѣшамѣх нашімѣх.

[Гла́ва, ѡ ны́нѣ, предпра́зднствѣ, гла́сѣ ѡ́:

Готѡвнса, видлеѣме, * ѿвѣрзнса вѣѣмѣх, ѣдеме, * красѣнса,
 ѣнфрадо, * ѡако древо живѡтѣа вѣ вѣртѣпѣ процвѣтѣ ѿ дѣвы: * рай
 бо ѿноа чрево ѡбнѣса мѣсленный, * вѣ немже вѣтѣвенный садѣх: * ѿ
 негѡже ѡдше живн бѣдемѣх, * не ѡакоже адамѣх оумремѣх. * хрѣтоѣх
 раждѣетса, * прѣжде падшій возстѣавити ѡбразѣх.]

НА ѸТРЕНИ.

На Бѣѣ, гдѣ: тропа́рь предпра́зднствѣ, [гла́сѣ ѡ́:

Готѡвнса, видлеѣме, * ѿвѣрзнса вѣѣмѣх, ѣдеме:] [Два́жды.]

Гла́ва сѣ́ителю, гла́сѣ ꙗ́:

ЧѸдо ѡбнѣса ѡзвѣщеніа:

ѡ ны́нѣ, предпра́зднствѣ.

По ѡ-мѣх стѣхослѡвѣи: сѣдаленѣх, гла́сѣ ѡ́.

[Пѡ́: Грѡбѣх твое́й:]*²⁶

Слѣжителъ бѣвѣх хрѣтѣ, всѣческихѣх вѣцѣх, * просвѣтѣих ѡ наѣчилѣх
 ѣси люди вѣтѣвеннымѣх подѣніемѣх, * кѣх разѣмѣнію наставлаа,
 сѣителю даніле. * тѣмже тѣа всѣ ѡ менѣемѣх проповѣдника ѡстины, *
 оучитела ѡ оугѡдника хрѣтоѡа. [Два́жды.]*²⁷

Гла́ва, ѡ ны́нѣ, предпра́зднствѣа, гла́сѣ [ѡ подобенѣх] тѡйже:

^{26*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{27*} наш додаток, нема у изворнику.

Веліка видлѣеме, ѿвфрадо готѡвнса: * сѣ бо ѡгница, пастыра великаго въ ложеснахъ носѡци, родити градѣтъ: * ѿ предвѣдѡще бжѣтвеннѡ свѣздѡ волкѡ рѡдѡютса, * съ пастырьми поѡще срѡца прѡвосрѣтѡ.

По ѿ-й кадѣсмѣ: сѣдѡленъ, гласъ ѡ.

[По: Гкѡрѡ предварѡ:]*28

Вѡночти взѣмь крѣтъ свѡй, * блѡгѡчтнѡ послѣдовахъ ѡсѣн хрѣтѡ, * ѡустрѣкнѡвъ плотскѡе мѡдрѡваніе воздержаніемъ: * тѣмже на стѣнѣстѣмъ сѣдѡлци сѣдъ, стѣнѣлю, * непрестаннѡ ѡукрашѡеши црѡковь хрѣтѡвѡ, * во слѡвѡ влѡки твоегѡ ѿ прѣчтѡма мѣре ѡгѡ. * тогѡ ради ѿ хрѣтѡсѡ различными дарѡваными ѡукраси твоеѡ рѡкѡ, * даніиле всеблжѣнне. [Дважды.]*29

Слѡва, ѿ нынѣ, предпрѡзднствѡ, гласъ [ѿ подобенъ] тѡйже:

Дѣвы, предначнѣте дѣическѡю радѡсть: * мѡтѣри, восхвалѣте прѡвождѣніе мѣре хрѣтѡ бѣа нашегѡ: * волкѡ со ѡгѡлы, съ нами пастырѣе: * градѣтъ бо дѡа, во градѣ видлѣемѣ, * родити сѣа, прѣвѣчнаго бѣа, * сѣсѡющаго мѡрѡ ѡ тлѣнѡа.

По полѡелѣн: сѣдѡленъ, гласъ ѿ:

Стѣнѣла великаго даніила, кѡкѡ достѡннѡ воспоѣмъ, * мѡжа чнѣстагѡ ѡумѡ, * бѣгѡзарнаго свѣта ѡсвѣщающагѡ насъ, * ѿ бжѣтвенный рѡзѡмъ подающаго, * тѡннъ глѡбѣннѡхъ повѣдатѣла; * ѡмѡже согласнѡ всѣ рѣемъ: * радѡнѣа, ѡче ѡцѣсѡвъ, даніиле. [Дважды.]*30

Слѡва, ѿ нынѣ, предпрѡзднствѡ, гласъ ѡ.

[По: Гѡбезначѡльное слѡво:]*31

Видлѣеме, готѡвнса на срѣтеніе дѡвы мѡрѡи ѿ бѣгѡмѣре: * сѣ бо градѣтъ кѡ тѣвѣ мѡнца носѡци хрѣтѡ, * ѡбезначѡльнаго ѡцѡ ѿ дхѡ прнѣнѡ: * ѡгѡже въ вертѣпѣ родитѡ, * ѿ по ржѣтѣ *дѡа пѡки ѡвнѣтса.*32

28* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима, и према тексту службе Предпразништѡа рођења Христова у савременим руским издањима.

29* наш додаток, нема у изворнику.

30* наш додаток, нема у изворнику.

31* додаток према тексту службе Предпразништѡа рођења Христова у савременим руским издањима.

Та́же: степенна, ѿ-и́ антѣфѡнѡѡ д-гѡ гла́са.

Прокі́менѡ гла́сѡ д̄:

Оу́ста моѡ возглаго́лютъ премѣ́ростѡ, * и́ получѣ́ніе срѣ́ца моегѡ рѡзѡмѡ.*³³

Сѣ́иѡ: Оу́слы́шите сѣ́а, вси́ ѡзы́цы: * вѣдѡ́шите, вси́ живѡщѣи по вселѣ́ннѣи.*³⁴

Всѡ́кое дыхѡ́ніе:

Ѹ́ліе ѡ іѡ́анна, зачѡло ѡѡ, ѡ полѡ.*³⁵

Речѣ́ гдѣ́ ко пршѣ́дшымѡ кѡ немѡ іѡдѣ́омѡ: [а] **А**мѣ́нь, амѣ́нь глѡ́лю вѡмѡ: не вхѡдѡ́и двѣ́рми во двѡ́рѡ Ѹ́вѣи́и, но прѣлѡ́за и́ндѡѡѡ, тѡи́ тѡтѡ ѣ́тъ и́ разбѡйникѡ: [б] **А** вхѡдѡ́и двѣ́рми, пѡ́стырь ѣ́тъ Ѹ́вѡамѡ: [в] **С**емѡ́ двѣ́рникѡ ѡ́вѡрѡзѡетѡ, и́ Ѹ́вѡы гла́сѡ ѣ́гѡ слы́шатѡ, и́ своѡ Ѹ́вѡы глашѡ́етѡ по и́мени, и́ и́згѡнитѡ и́хѡ: [г] **И** ѣ́гда своѡ Ѹ́вѡы и́жденѣ́тъ, прѣ́д нѣ́ми хѡ́дитѡ: и́ Ѹ́вѡы по нѣ́мѡ и́дѡтъ, ѡ́кѡ вѣ́датѡ гла́сѡ ѣ́гѡ: [д] **П**о чѡ́ждѣ́мѡ же не и́дѡтъ, но вѣ́жатѡ ѡ́ негѡ, ѡ́кѡ не зѡна́ютѡ чѡ́ждѡ́гѡ гла́са. [е] **С**ѣ́иѡ прѣ́тчѡ речѣ́ и́мѡ і́исѡ: Ѹ́ни́ же не рѡзѡмѣ́ша, чѡ́ вѡ́ше ѡ́же глѡ́лѡше и́мѡ. [ж] **Р**ечѣ́ же пѡ́ки и́мѡ і́исѡ: амѣ́нь, амѣ́нь глѡ́лю вѡмѡ, ѡ́кѡ ѡ́зѡ ѣ́смѡ двѣ́рѡ Ѹ́вѡамѡ. [з] **В**си́, ѣ́ли́кѡ (и́хѡ) прѣ́идѣ́ прѣ́жде менѣ́, тѡтѣ́ ѣ́тъ и́ разбѡйни́цы: но не полѡ́шѡша и́хѡ Ѹ́вѡы. [и] **А** ѡ́зѡ ѣ́смѡ двѣ́рѡ: мнѡ́ю ѡ́це кѡ́ вѡи́детѡ, сѣ́етѡ, и́ вѡи́детѡ, и́ и́зѡдетѡ, и́ пѡ́житѡ ѡ́вѡрѡцѡетѡ.]

По и́-мѡ псалмѣ́: сѣ́иѡра, гла́сѡ ѡ́:

Сгда́ прѣ́стѡвлѣ́ніе ѣ́тѡна́гѡ тѡеогѡ тѡѡла, Ѹ́ѡе, пршѡѡѡ, * тогѡ́дѡ мнѡ́же́стѡ вѡѡрѡныхѡ, ѡ́вѡстѡпѣ́вшѡ Ѹ́дрѡ тѡѡи́, * оу́мѣ́льнѡ прѡѡѡждѡ́хѡ тѡ, * и́ зрѡ́це тѡ влѡ́влѡ́ца, * лѡ́ди оу́дѡвѡлѡ́хѡса. * црѣ́ же дѡ́шѡнѡ со слѡ́зѡми вѡпѡ́ше: * Ѹ́ вѡ́ко, чѡ́ ти вѡзѡ́мѡ за вѡ́вѡѡѡѡніе,*³⁶ * ѣ́же нѡ́мѡ дарѡвѡ́лѡ ѣ́си́, * прѣ́емѡ влѡ́тъ ѡ́ вѡ́а. * тѡѡмѡже,

^{32*} додѡто кѡо на сличним мѡстѡма у сѡврѡменим руским издаѡиѡма, а у изѡворнику: пѡ́ки ѡ́вѡитѡ дѡ́а.

^{33*} Пс. 48,4.

^{34*} Пс. 48,2.

^{35*} Јн. 10,1-9 (зѡч. 35 од пола).

^{36*} на сличном мѡсту у сѡврѡменим руским издаѡиѡма: влѡ́дѡѡніе, шѡ́ је смѡслѡније.

сѣи́телю данїи́ле, * моли́са прилѣжнѡ хрѣ́сту бг҃у њ пресѣ́и бѣ́е, * да
призирѣ́тъ*³⁷ на насѡ неѡстѣ́пнѡ пречѣ́тымѡ свои́мѡ чюдотворнымѡ
о́бразомѡ, * њмже тѡ хрѣ́мѡ оукра́силѡ є́си, * о́чествѣ́ њ стѣ́блѣ́ своємѣ́
непоколебимый стѣ́блѣ́ ѡстава́ла: * твои́ми мѣ́твами да сѣ́емѡ.

[Канѡ́нѡ [а-ѡ:] предпра́зднества [со і́рмосѡмѡ, на 5],
є́гѡже краегране́е:

Поѣ́тъ сѣ́ предпра́зднствєннаѡ. [І́ѡсифѡвѡ.]

Пѣ́снь а́. І́рмосѡ:

Пѣ́снь повѣ́днѡ пои́мѡ всѣ́ бг҃у, * сотворѣ́шемѣ́ днѣ́нѡ чюдє́лѡ мѡшцею
высо́кою, * њ сѣ́шемѣ́ і́лаѡ, * ѡ́кѡ просла́вилѡ.

Начне́мѡ днє́сь предпра́зднствєвати хрѣ́тоѡ рѣ́тѡѡ, * рѡ́ждшагѡѡ
плѣ́тїю ѡ́ дѣ́ѡ мѣ́ре, * вѡ вертѣ́пѣ́ видлє́емѣ́мѡ, * за бѣ́гѡтробїє́
мно́гоє.

О́узѡ ѡ́рѣ́шала́ мѡ грѣ́хѡвнѡхѡ, * пелє́нѡми повнѣ́етѡ њ вѡ ѡ́слѣ́хѡ
полагѣ́етѡ, * мѡлнцѡ вї́димѡ, превѣ́чнѡй бг҃ѡ: * сла́ѡ держѡвѣ́ є́гѡ. **Бѣ́гѡрѡдичєнѡ:**

Бѣ́демѡ ѡ́верзѣ́етѡ тѡѣ́ рѡ́ждшѣ́ѡ ѡ́ дѣ́ѡ бѣ́гѡтробѡвнѡцы, * во
градѣ́, вѡ́кѡ, видлє́емѣ́ плѣ́тїю: * пѣ́сносло́внѡмѡ стѣ́блѣ́нѡ сѡтѣ́рєніє́ тѡѡ.]

[Канѡ́нѡ [ѡ-ѡ:] сѣи́телю данїи́лѣ, на ѡ́.*³⁸

Пѣ́снь а́. [І́рмосѡ: тѡѡже.]

О́че бѣ́гомѣ́ре, сѣи́телю данїи́ле, * ѡ́верзи моѡ́ недѡстѡ́йнѡѡ о́стѣ́лѡ
ѡспѣ́ѡти тѡ́, * њ прї́мнѡ ѡ́кѡ бѣ́гѡвѡннѡє ка́дїло ѡ́ о́убѡжє́ства
моєгѡ́, * є́же тѡѣ́ принє́сѡхѡ недѡстѡ́йнѡй ѡ́зѡ. **[Дѡѡждѡѡ.]**

Рѡспѡи́мѡ всѣ́ вели́кагѡ сѣи́тєлѡ данїи́ла, * почтї́мѡ застѣ́пнѡка њ
ѡ́утѡѡрѣ́ждєніє́ зє́млѡ сѣ́рѡвскїѡ, * є́гѡже дарѡѡ́ гдѣ́ о́бї́тєлѡ
сѡбѡ́рнѣ́*³⁹ храни́тєлѡ бѡ́дра.

^{37*} у изворнику: призирѣ́тъ.

^{38*} у изворнику стоји на 5, иако се по свему судеѡи чита на ѡ́ због додатака **[Дѡѡждѡѡ.]** уз по један од трѡпара у свакој од пєсама Канѡна свєтѡга.

^{39*} у изворнику: собѡ́рнѡѡ.

Сѣ̀ въплоче́нїе хрѣ́тово оуѣ́дѣвъ иса́ѡ, * дѣ́ломъ сѣ́лымъ ѡ́бѣ
предглаго́летъ: * О́троча́ и́зъ дѣ́вы ражда́етсѧ гдѣ́, * въ возрожде́нїе на́ше, *
ѡ́гво́же вла́сть на ра́мѣ ѡ́гво́.]

[И́нъ. І́рмо́съ: то́йже. Сѣ́нїтелю:]

Ты́ проавѣ́лъ ѡ́сн, вѣ́ло, * въ послѣ́днемъ ро́дѣ́ на́шемъ сѣ́нїтеле́
вѣ́ликаго са́вѣ, * и́же проавѣ́тнѣ́ свое́ о́чество со сѣ́нїтел[ьм]и и́
архїере́(и)мнѣ́, * ѡ́мѣ́же послѣ́детъ да́нїѡлъ, * цвѣ́тъ пречѣ́днѣ́. [Два́жды.]

Тебѣ́ прикосну́внѣ́а, сѣ́е, * сѣ́щемъ въ ѡ́тнѣ́мъ гробѣ́ твоѣ́мъ, *
и́щѣ́ленїе полу́чїтнѣ́ сподо́бнѣ́а: * рѣ́камъ бо то́гво́ къ пѣ́ремъ
согвѣ́ннѣ́мъ, * вѣ́їею блѣ́тїю да́ешн простира́тнѣ́а.

Сокрѣ́шн агара́ннѣ́, и всѣ́ сопоста́тнѣ́ безвѣ́жнѣ́мъ, прѣ́бне да́нїѡле, *
моле́нїемъ твоѣ́мъ къ творцѣ́ и́ бѣ́у на́шемъ, * и́ снѣ́лъ и́хъ
ворю́щю⁴² на ны́ немо́щнѣ́ покажнѣ́, * и́ покори́ и́хъ блѣ́говѣ́рномъ наро́дѣ́
на́шемъ.

Смирѣ́нъ ѡ́внѣ́а ѡ́сн, * кро́токъ же и́ тнѣ́хъ, да́нїѡле, * ѡ́онѣ́дѣ́же
дѣ́ла блѣ́тъ ѡ́бнѣ́нѣ́ и́зла́внѣ́а на тѣ́, * вѣ́лика пока́зѧ тѣ́, *
ѡ́дѣ́съ лѣ́чѣ́мн зѣ́млю на́шѣ́ ѡ́сѣ́ваю́ща. [Два́жды.]

Жезло́мъ воздержа́нїѧ страстѣ́й мо́ре раздѣ́лнѣ́въ, блѣ́женне, * ѡ́акъ
мѡ́исѣ́й, на безстрастѣ́ѧ го́рѣ́ возше́лъ ѡ́сн, * и́ прїѣ́мъ мыслѣ́ннѣ́а
скрижа́лнѣ́, * па́стѣ́въ твоѣ́мъ на́чнѣ́лъ ѡ́сн зако́нѣ́ хрѣ́тово.

Бѣ́горѡ́днѣ́нъ:

Бѣ́ди мнѣ́, дѣ́во, прнѣ́жнїце́ и́ прнста́ннїце́, * стѣ́нѣ́а нево́рїма́а и́
застѣ́пнїца́, * бѣ́а плѣ́тїю ро́ждаша́а, прѣ́чѣ́аа, * и́збѣ́внѣ́а
всѣ́дѣ́раго и́ сѣ́са пою́щнѣ́хъ тѣ́, * бѣ́онѣ́вѣ́стна́а.

[Вонда́къ предпра́зднѣ́тва, гла́съ ѿ.]

По́: Дѣ́а днѣ́сь:

Дѣ́а днѣ́сь прѣ́вѣ́чноѣ́ сло́во въ вертѣ́пѣ́ граде́тъ роднѣ́тн не́зрече́ннѣ́а: *
днѣ́къ, всѣ́ленна́а, оу́слы́шавшнѣ́, * просла́вн со а́гглы́ и́ па́стырьмнѣ́ *
хотѣ́аго ѡ́внѣ́тнѣ́а о́троча́ мла́до, * прѣ́вѣ́чнаго бѣ́а. **И́косъ:**

⁴²* дато као у руским „Зеленим минејума“, а у изворнику: ворю́щю.

Кѧкѡ прїиметъ тѧ, слѡве, раждѧема плѡтїю, * вертѣпъ малѣйшїй ѿ
 ѕѣлѡ хѡдїй; * кѧкѡ же повїешнѣ пеленѧми, * ѡдѣвѧй нѡ ѡблаки; *
 кѧкѡ въ ѡслѣхъ безслѡвїеныхъ возлѧжешн, ѡкѡ млѣнецъ;]

[Иъз. Ірмосъ: тѡѡже. Сѣтїтелю:]

Блѣгтїю дѧа помѧзалѣ ѣсї, * ѧрхїерее всензрѧдне данїїле. * во хрїтѧ
 бо ѡдѣв[ѣ]ѣ, * жнтїѧ рѧдн чїстагѡ. * тѣмъ наѡчїлѧ ѣсї *
 слѧвнтн въ тѣцѣ ѣдїнаго бѣа.

Избѧвн тѡѡе стѧдо ѡ бѡрей грѣхѧ, * прѣбне сѣтїтелю данїїле, * бѣдѧ
 же ѿ скорбїй, * прїводѧ ны въ прїстѧница тїхѧа * бжѣтвенныѧ
 вѡлн хрїтѡвы.

Хрїтѡвъ ѡбїлѣ ѣсї ѡгѡдннкъ, * ѡче прѣбне данїїле, * прѡсѣѣнне
 ѧрхїерее. * тѣмъ молѧѣ не прѡстѧй ко гѡдѡ, * ѡ напѧстей, бѣдѧ ѿ
 скорбїй ѿзбѧвнтн стѧдо тѡѡе * [н]^{*46} ѡ ѿскѡшенїй.

Оумертвѣн мѡдрѡвѧнїе, прѡмѡдрѣ, плѡтн моеѧ нецѣлѣное, * ѿ кѡ
 бжѣтвеннымъ стѣзѧмъ настѧвн ны, * ѡкѡ крѣпокъ ѿ сїленъ, *
 закѡнѡмъ же блѣгнмъ повннї мѧ, блѣженне, * ѿ рабѧ покажї мѧ хрїтѡва,
 * порѡбѡцѣнна лѡбтѡмн стѣрастѡмн.

Гдѡ ѡчѣсѣмъ тѡѡнмъ * ѿ дрѡмѧнїѧ вѣждѡма не дѧлѧ ѣсї, *
 дѡндеже ѡверѣте мѣсто покѡйно сѣце тѡѡе, ѡче. * тѣмъ
 ѡчїстївшѣ[ѣ]ѣ достѡйнѣ, * ѡузрѣ жнлїце слѧвы всѣхъ содѣтелѧ, *
 цѣрѧ ѿ бѣа вѣчнагѡ. [Дѡѧжды.]

Вѣсь ѡѡвѡ ѡѡмъ впернѡ кѡ высотѣ, * ѿ земнѧл ннвѡчтѡже^{*47}
 вѡмѣннѡхъ: * смнрѣнїемъ, достѡблѣженне данїїле, * высѡкаѧ прїѧлѧ
 ѣсї. Бѣгѡрѡднченъ:

Вѧл вѡнїстннѡ ѡкѡ сїѧ блнзѧ бѣа, * ѡкѡ прѡвозшѣдшѧ всѧ
 ѧггѡльскїѧ чнны, * ѣдїна добрѡтѡю дѣствѧ сїѧюцн, * ѡкѡ мѣтн
 всѣдержїтелѧ.

^{46*} додѧто прѡма слнчном мѣсту у сѡвременнм рускнм нздѧнїѧм, неѧ у нзѡвннкѡ.

^{47*} дѧто кѡ сѡвременнм рускнм нздѧнїѧм; ѧ у нзѡвннкѡ, рѧстѡвлѣно: нн вѡ чтѡ же.

Пѣснь ѿ. Ірмосъ, предпразднства:

[Тво́й ми́ръ да́ждь на́мъ, сѣ́е вѣ́иѣ, * и́ногѡ бо, ра́звѣ тебѣ́, вѣ́а не зна́емъ, * и́ма твоѣ́ и́менѡ́емъ, * і́акѡ вѣ́а живы́хъ и́ ме́ртвыхъ ѿ́си.]

Да кропа́тъя ра́дѡущеса ѿ́блаци сладо́сть: * о́ужѣ́ бо приближа́етсѡ гдѣ́ роди́тисѡ * і́акоже мѡ́нцѡ и́зъ ѿ́тыа дѣ́вы, * въ хѡдѣ́мъ верте́пѣ́.

Бжѣ́твенни́и ны́нѣ́ взыгра́йте прѣ́рѡцы вѣ́иѣ: * прихѡди́тъ бо хрѣ́то́съ и́стина, * и́сполнитѣ́ про́повѣ́ди ва́шегѡ вѣ́твеннагѡ ѡ́зыка, * ражда́асѡ і́акѡ мѡ́нцѡ. **Бѣ́орѡдиченъ:**

Ѹ́де́ме, за́ключи́выйсѡ ми́ѣ́ дре́вле, * ѿ́верзисѡ прѡ́чее, вѣ́да хрѣ́та мѡ́нствѡ́уща плѡ́тию, * и́ во гра́дѣ́, і́акѡ вѣ́говоли́, вѣ́дле́емѣ́, * ѿ́ дѣ́вы ражда́ющасѡ ѿ́трокови́цы.]

[И́нъ. Ірмосъ: то́йже. Сѣ́и́телю:]

Ѹ́кре́стѡ сто́аще́ ра́ки твоѣ́а, * сѣ́и́телю прѣ́бне дані́иле, * и́мѣ́емъ ѿ́ тѡ́ ходѡ́таѡ къ вѣ́ѡ, * и́ застѡплѣ́нїе́ землѣ́ се́рвстѣ́й, * о́утвержде́нїе́ же незы́блемѡе́.

Млѣ́тнѡкъ бы́въ о́убѡ́гимъ, * млѣ́тъ дѡ́ше́кнѡю и́спроси́, прехва́льне: * млѣ́тынею́ бо ста́жа́лъ ѿ́си, ѿ́че дані́иле, свѣ́щѡ, * и́ тѡ́ю свѣ́тлѡ о́укра́силъ ѿ́си.

Жили́ще бы́лъ ѿ́си сѣ́агѡ дѡ́ха вои́стиннѡ, * вѣ́женне дані́иле, * и́ тогѡ́ і́авленѣ́ми разбогачѣ́лъ ѿ́си * до́брѣ́ вѣ́твенными́ дарми́.

Врѡ́токѡ і́ави́лсѡ ѿ́си, кѡ́пнѡ и́ смире́нъ, дѣ́ломъ и́ сло́вомъ, * и́ сѡ́мъ всѡ́ къ себѣ́ приквѣ́клъ ѿ́си, * лю́бовїю́ же и́ до́брыми́ дѣ́льми́ всѡ́ о́укрѡ́тилъ ѿ́си, * и́ сѣ́а́ возвесели́лъ ѿ́си твои́ми чѡ́де́а́ми. **[Два́жды.]**

Рели́кїи́ па́стырьъ всѣ́хъ, хрѣ́то́съ: * ѡ́вѣ́цѡ свои́хъ па́стырѡ тѡ́, вѣ́женне, показа́, * и́ о́учи́телѡ сло́вѣ́сныхъ. * тѣ́мже́ заблѡ́жда́ющагѡ ма́ на гора́хъ погнѣ́елн, * і́акѡ па́стырьъ твоѡ́ѡ ѡ́вчѡ́те взыщи́.

Иако великое богатство твоихъ щедротъ, гависа въ землѣ нашей, *
И безчисленное пролитіе мѣти твоеа, елѣго хрѣтовъ: * ты бо
 просѣщымъ ещѣа подаеши, * и тыа насытити тѣшишиа твоимъ
 предложеніемъ, блженне. **Бѣгородченъ:**

Мыро тѣа именѣмъ, пречѣтаа, * ѿако рождшюу бѣа плотію, * и
 блгѣтное мыро точащюу * всѣмъ притекающымъ подъ кровъ твою.

Пѣснь 5. Ирмосъ, предпразднства:

[Прѣрока іѡнѣ подражаа, вопію: * животъ мой, блже, свободи изъ тлѣ,
 * и спси ма, спсе міра, * зовѣща: слава тебѣ.

Нѣо на землѣ нѣнаго показѣтъ * свѣздюу свѣтлоу црѣа, * насъ ради
 раждающагоа, * свѣздословцѣмъ нынѣ во градѣ дѣдовѣ.

Витѣстѣѣтъ и вопіетъ прѣрокъ гавѣ: * доме ты еуфрадѣовъ,
 видлееме, * въ нѣмже бѣа гавитѣа ѿ дѣвы, * играи и ликѣи.

Въ вертѣпѣ видлеемствѣмъ * дѣа раждаетъ гавственнѣ гда всѣхъ
 творца, * и ѿако члѣвѣка повѣвши пеленами, * въ галѣхъ восклонѣтъ
 нынѣ.]

[Ииз. Ирмосъ: тоѣже. Сѣителю:]

Житіе твоѣ цѣломудреннѣ совершилъ еси, сѣенножленне, *
 правдоу оукрасивѣа, * и мужествомъ смысла добродѣтели
 сочетавъ себѣ, * пребженне сѣителю даніиле.

Хранѣ градъ твою, сѣителю даніиле пребженне, * ѿ безбожныхъ и
 чѣжевѣрныхъ нахожденій, * и ѿ междобобныхъ бранн. * молиѣа
 же непрестаннѣ влѣцѣ хрѣу и пресѣбѣи вѣцѣ, * еже мѣрѣ даровати пастѣѣ
 твоѣи.*48

Ты оубѣ и по смѣрти славишь, * ѿако живъ чѣдодѣйствѣеши. *
 немощнымъ бо [и]*49 слачѣннымъ * даеши исцѣленіе бжтвенноу
 блгѣтїю, * занѣ глголетъ гдѣ: * прославлѣющаго ма прославлѣю.

48 у изворнику: ѿвоѣи.

49 додато ради осмишљаваѣа према сличномъ месту у савременимъ рускимъ издаѣнимъ, нема у изворнику.

Исполни́ла е́си свѣ́тоавле́ніа, дані́ле мѡ́дре, * ѣ́акѡ храни́тель
Изаповѣ́дей хрѣ́стовыхъ: * ѡчи́щенъ же ѿ страстѣ́й, * бы́лъ е́си
 вои́стиннѡ жили́ще пребѣ́ственныхъ тѣ́рцы.

Мѡ́же сѣ́еннѡи ра́достнѡ е́з наро́домъ * днѣ́сь твою́, ѿ́че, па́мать
Мпра́зднѡюще, торже́ствѡютъ: * ѡ́мже согла́енѡ, ѡ́стиннѡи
 безмо́лвницы, * ѡ́ прости́и вси, ѿ́бще тѣ́а воспѣ́вають, * предста́теля
 вкѡ́пѣ ѡ́учи́теля. [Два́жды.]

Тѡ́нѡ страстѣ́й ѿ ду́ши ѿтра́слъ е́си, дані́ле, * низложи́въ вса́кое
Тпому́слѡвъ возноше́ніе, * на хрѣ́ста превозноса́щеся. Пѣ́орѡдиченъ:

Совѣ́та превѣ́чнагѡ хра́мъ воздви́глъ е́си, сѣ́ителю, * а́рхистра́тига
Сгаврі́ла ра́достное провѣ́щаніе бѣ́ѣ, * вседне́внѡ воспѣ́ваа: *
 ра́дѡйса, невѣ́сто неневѣ́стнаа.

Конда́къ, гла́съ ѡ́.

По́: К(о)зѣ́ранной:*⁵⁰

К(о)зѣ́ранномѡ ѡ́ дѣ́вномѡ на́шемъ землѣ́ свѣ́тильни́кѡ * днѣ́сь
Клюбо́вию притека́емъ, * ѡ́ пѣ́снь тѣ́ѣ бѣ́гоносе, плетѣ́мъ, * ѣ́акѡ
 ѡ́мѡщемѡ дерзнове́ніе ко гдѡ́, * ѡ́зба́ви на́съ ѿ мно́гѡобра́зныхъ
 ѡ́бесто́днѡи, * да зове́мъ тѣ́: * ра́дѡйса, ѡ́утвержде́ніе ѿ́честѡѡ на́шемѡ, * ѡ́
 вели́кѡи покрови́телю ѡ́бители своѣ́а. Ї́косъ:

Вели́кѡи свѣ́тильни́къ ѡ́внѡла е́си ро́дѡ се́рвскомѡ, * стѣ́рѡми словѣ́съ
Втѡво́ихъ вѣ́рныхъ просѣ́щаа, * ѡ́ вседѣ́рднѡ приходя́щимъ къ тѣ́ѣ
 ѡ́сцѣ́леніа пода́ваа. * хрѣ́товы во лю́ди, бѣ́гоносе, невидимѡ посѣ́щаеши, *
 ѡ́ тѣ́мъ зе́млю на́шѡ просѣ́щаеши. * сегѡ́ ра́ди согла́енѡ зове́мъ тѣ́ си́це:
 * **Ра́дѡйса**, свѣ́та безстра́стнагѡ до́ме: * ра́дѡйса, страстѣ́й тѣ́мныхъ
 прогони́телю. * ра́дѡйса, де́монскіа разрѡ́шнѡи кѡ́зни: * ра́дѡйса,
 а́ггльскіа возвесели́вѡи чѡ́ны. * ра́дѡйса, высо́тѡ бѣ́гвѡдѣ́ннѡи чѡ́стагѡ: *
 ра́дѡйса, глѡ́бнѡ смирѣ́ннѡи болѣ́зни ѡ́мыва́ющаа. * ра́дѡйса, ѣ́акѡ бы́лъ
 е́си зри́тель невидимыхъ: * ра́дѡйса, ѣ́акѡ соѡбщи́ла е́си ли́къ сѣ́ителей.
 * ра́дѡйса, землѣ́ се́рвскіа па́стырю ѡ́учи́телю: * ра́дѡйса, сѣ́ителѣ́мъ

^{50*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

нзрѣднѣла похвалѣ. * радѣиѣла, ѿакѡ тебѣ ради послѣ бѣзъ въ ѡбѣтѣль твою чюдотворный ѡбразъ мѣре своеѣ: * радѣиѣла, ѿакѡ тебѣ ради престѣла чюдотворнаго икона мѣре бжѣла славитѣла. * радѣиѣла, ѿакѡ оукрашѣеши прѣтола первосѣитѣлей сѣрбскихъ: * радѣиѣла, оутвержденіе родѣ сѣрбскомѣ.

Пѣснь 3. Ірмосъ, предпразднства:

[Сщымызъ въ пѣци ѡтрокѡмъ твоимъ, епсе, * не прикоснѣла, ниже стѣжи ѡгнь. * тогда тріе, ѿакѡ ѣдинѣми оусты, * поахѣ, и блѣлахѣ, глѣбѡюще: * блѣвенъ бѣзъ ѡтѣцъ нашихъ.

Хрѣтово во плѣти показѣла ѣвлѣніе, іереміа, вопіѣше: * на землѣ воплѡщѣла бѣзъ ѣвѣла: * хѣдожества же ѡбрѣте всѣкъ пѣть, * рождѣиѣла въ видѣлемѣ иъзъ мѣре.

Сѣ иъзъ корене іесеева прозавѣ жѣзла, * цвѣтъ прозавѣающе хрѣта: * и на нѣмъ нынѣ раждѣемѣмъ въ вертѣпѣ, * дѣхъ почиетъ радѣма и совѣта, * и бжѣтвеннаго вѣдѣнїа.

Да оубѣлишимъ словеса ѡцѣнна: * гдѣ раждѣетѣла, ѡтрѡчѣ ради насъ, * ѣгѡже начѣльство на рама бѣсть, * и нарицѣетѣла ѣгѣлъ совѣта велика ѡѣа, * начѣльникъ мїра хрѣтозъ.]

[Иъз. Ірмосъ: тоѡже. Сѣитѣлю:]

Ѡвѣрзи ми двѣри поканїа, * превлѣженне архіерее данїиле, * да ѡмѣю сквернѣ ѡкаанныа моеѣ дѣши, * моѣ тѣло и всѣ чѣветва и совѣсть, * во ѣже пѣти бѣзъ: * ѡцѣвъ бжѣ блѣвенъ ѣси.

И мамы тѣла застѣпника тѣпла, твои раби, * и стѣнѣ неворимѣ иѣркѣе твоѣѣ, * и оутвержденіе родѣ сѣрбскомѣ, * не боимѣла врагѡвъ и сопостѣтѡвъ, * но побѣждаемъ тѣла силою чюдотворныа иконы, поѡюще: * хрѣте, вѣею блѣвенъ ѣси.

Оуспѣвы ѡѣскїа оутвердилъ ѣси, мѣдре, * и ѣркѡвъ престѣла бжѣла мѣре чюдотворнымъ ѡбразомъ оукрасилъ ѣси, * и ѡцѣнства лѣпотою прекрѣнѣ оустрѡилъ ѣси, * оучѣньми же твоими люди наказѣла ѣси пѣти: * бжѣ, вѣею блѣвенъ ѣси. [Дѣажды.]

Земля̀ наша̀ и́ страна̀ согла́сно, Ѡче, * побѹ́чениа̀ твоѡ́
возвѣща́етъ, * набу́чена̀ тобою̀ пѣ́ти всю́ду хрї́та: * Ѡцѣ́въ
нашихъ́ бже́, блгвѣ́нъ є́си.

Женїхъ́, красѣ́нъ добро́тою̀ пѡ́че всѣ́хъ сыно́въ члѣ́ческихъ, *
їа́коже́ писано̀ є́сть, * невѣ́стѣ, блжѣ́нне, своѣ́й цркви́, краснѣ́йша
та̀ показа̀ жених̀а̀, * тогѡ̀ носѡ́ща Ѡбразъ́ и́ подобїе́.

Оу́красї́въ своѣ́ житїе́ млѣ́тынею̀ и́ крѡ́тостїю̀, * любѡ́вїю̀ же́ и́
їстїно́ю, * подража́тель показ̀а́л є́си и́зрѡ́дныи́ па́стырѡ
добрагѡ, * и́збра́въ тогѡ̀ довро́дѣтє́ли добро́ѣ. **Бг҃ородиченъ:**

Прїхѡ́дитъ́ влѡ́ка въ⁵¹ вертѣ́пъ роди́тисѡ́ їа́кѡ члѣ́къ: *
предвѣ́рѡцимъ, вѣ́рнїи, дѣ́лѣ́ чтѣ́ю, * воспѣ́вающе́ є́и рѡ́дстнѡ: *
ра́днїсѡ, мї́ръ рѡ́дстє: * ра́днїсѡ, дѣ́о, мѣ́и хрї́тоѡ.

Пѣ́снь ѿ́. І́рмо́съ, предпра́зднєства:

[Ѡгѡ́же оу́жасѡ́тсѡ ѡ́гнїи́ и́ всѡ́ вѡ́инствѡ, * їа́кѡ тѡро́ца и́ гдѡ́, *
пѡ́йте сцї́еннїцы, * просла́вите Ѡтроцы́, * блгвѣ́ните лю́дїе, * и́
превозно́сите́ во всѡ́ вѣ́ки.

Гдѣ́ граде́тъ стра́ннѡмъ́ ржѣ́тѡмъ́ їавѣ́ во своѡ́, * прї́немъ́ є́гѡ́, *
їа́кѡ да оу́стрѡ́ншысѡ́ ра́йскїа́ сла́дстѣи́ па́ки прїсѡ́битъ, * ражда́сѡ въ
вертѣ́пѣ.

Є́е́ возвѣ́анїе́ наше́ прїхѡ́дитъ, * возгласї́мъ пѣ́нїа̀ ра́дѡстнаѡ
тцѡ́нїемъ, * и́ воспѡ́имъ пѣ́снїи́ предпра́зднєствє́нныѡ, * въ малѣ́йшемъ
вмѣ́щающє́мъ вертѣ́пѣ.

Їа́кѡ́ клѡ́тєѡ́ гдѣ́, и́сполнїи́ оу́же́, * Ѡ́ сѣ́мене́ давъ́ намъ́ дѣ́доѡ своѡ́
мѣ́рь дѣ́л: * и́зъ не́же́ млнцѡ́ плѡ́тїю̀ роди́сѡ́ во гра́дѣ́ вндлє́емѣ́, * пѡ́че
сло́ѡ.]

[И́нъ. І́рмо́съ: то́йже. Сѣ́нїтєлю:]

Повѣ́ждѣ́нъ бѣ́въ Ѡ́ врага́ * прєгрѣ́шенъми́ мно́гїми, и́ Ѡ́ мо́лѡвъ
житѣ́йскихъ, * прїхо́ждѣ́ (єъ) вѣ́рою, * и́ їа́кѡ́ манасї́а, въ по́каѡ́нїи,
ѡпї́ю́ ти, хрї́тє: * гдѡ́ пѡ́йте, дѣ́ла, * и́ превозно́сите́ є́гѡ́ во вѣ́ки.

^{51*} измењено према савременим руским издањима, а у изворнику: во.

Молитвы, преблженне, и молѣніа * твори прилежнѣ кз еѣ *
 присно за рабы твоѣ, * кз печалехз заступника во и поборника
 * тѣ имѣще спсаемса ѿ вѣдз, гда поюще * и превозносѣще во всѣ
 вѣки. [Дважды.]

Ровсуджѣются на люди твоѣ смиренныа, * стѣителю прѣчтнѣй ѿче
 данїиле, сынове агаранстїи: * сокрѣши ихз невидимою силою мѣтвз
 твоихз ко вѣщѣ и бѣщѣ, * насз ради, гда поющихз * и превозносѣщихз во
 всѣ вѣки.

Ѡкорми мѣтвою твоєю паствѣ сїю многочисленнѣ твою, * и
 оустѣави бѣрю вѣтровз противныхз, * чѣственныхз и
 мысленныхз, мѣтвами твоими, * избѣви же всѣкихз искѣшенїи и
 смѣщенїи, * и даже до конца неврежденнѣ сохрани.

Нензреченное твоѣ чадолѣбіе, ѿче, * превосходящее ѿческѣю любовь,
 * посѣщѣетсз, насз всегда твоими мѣтвами, * испрошаѣ намз
 спсѣніе и подаваѣ намз * сз тѣхостїю, данїиле, радоватиса.

Роздѣхз оубѣ ѿстѣса блговонїемз мощей твоихз, * данїиле
 премудре, хрѣтовз стѣителю: * црковь же веселѣшиса копїетсз: *
 блгвенз еѣз ѿтѣсз нашихз. Гѣорѣдиченз:

Звѣзда возсїа, хрѣтовз, ѿ іакѣва, * и колѣн стекѣются во градз
 видлемз, * пѣти, чествовати и поклонитиса еѣмѣ, * рожденномѣ
 изз ложеснз чтыа бѣы.

Пѣснь д. Ірмосз, предпразднства:

[Живопрїемный истѣчникз прїснотекѣщїи, * свѣтонѣснѣй свѣтїльнїкз
 блгчїи, * храмз ѿдѣшевленнѣй, * сѣнь прѣчтнѣю, * нѣсѣ и земли
 пространнѣйшѣю, * бѣз, вѣрнїи величаемз.

Сз патрїархи, и прѣвными вѣтми, * и со стѣыми прѣрѣки взыгранмз, *
 ѿ дѣы гдѣ иисз, * избѣвленїе, просѣщенїе, * и жїзнь, и спсѣніе, * нынѣ
 во градѣ дѣдовѣ раждаетса.

Оубѣ бжѣтвеннагѣ слова воплощенїа, * вѣтмз ѿверзѣшаса ѣвѣ
 предавѣрїа. * нѣсѣ, радѣштиса, * аггліи, взыграйте: * и да веселїтса земля
 сз члѣтѣки, * сз пѣттырьми и волхвѣи, дѣхомз.

Но́ситѡ хрѣ́та, ѣ́акоже мѣ́ро неистоце́нное, * о́умный дѣ́а а́лва́стрѡ, * и
се́е пре́дидетѡ въ верте́пѣ и́зліа́ти дѣ́ломѡ ѣ́ако, * ѣ́ако да напо́лнитѡ
бл̑гоу́ха́нїа ѣ́агѡ дѣ́шы на́ша.]

[И́нз. І́рмо́сѡ: то́йже. Сѣ́и́телю:]

И́ако владни́ца, и́ разбо́йникѡ и́ мыта́рь * вопі́ю ти ѿ се́ца, хрѣ́те: *
согрѣ́шихѡ, прости́ мнѣ́, вѣ́ко, * мнѡ́гаѡ моѡ́ согрѣ́ше́нїа, * и́
и́зба́ви ма́ ѿ вса́кагѡ гнѣ́ва, * твоегѡ́ се́и́телеѡ мл̑твами, * ѣ́ако да тѣ́
непреста́ннѡ велича́ю.

Прѣ́идїте, соверѣ́телеѡ вси́ се́рви, * ко бл̑же́ннагѡ се́и́телеѡ дані́ила
гробѣ́, * и́ со слеза́ми возопі́йте къ бг̑у: * и́зба́ви, гд̑и, ѿ бѣ́дѡ
лю́ди твоѡ́, * и́ сохрани́ ро́дѡ на́шѡ во бл̑гоу́чїи, * покорї́ же десни́цеѣ
ѣ́агѡ вса́ навѣ́тѡу́щыѡ ѣ́мѡ,⁵² * да тѣ́ велича́емѡ во вѣ́ки.

Вельми́ ра́дѡетѡ ѡ́ тебе́, пречѣ́стны́й ѿ́че, * се́и́телю дані́иле, ро́дѡ
твоѡ́, * помо́щника и́ заступни́ка тѣ́ имѣ́а: * и́ ны́нѣ, вѣ́ко, не
ѡ́ходї дѣ́ломѡ ѿ́ насѡ, * мл̑твѡ́ твоѡ́а́ за ны́ ко гд̑у бг̑у и́ престѣ́и бѣ́е,
* ѣ́ако да и́зба́витѡ насѡ ѿ́ насї́ла безбо́жныхъ а́гаранѡвѡ, врагѡ́вѡ
на́шихъ, * да тѣ́ всегда́ велича́емѡ.

Сла́вѡ́ твоѡ́а́ воспѣ́ти по досто́нствѡ́ нево́змѡжно, * чѡ́деѡ́ бо
премнѡ́га и́ и́сцѣ́ле́нїа ѡ́бїльнѡ пода́ши, * (сѡ) те́плою вѣ́рою
прихо́дѡщымѡ къ тебе́, * дані́иле се́и́телю, похва́ло́ землї́ на́шеѡ.

Положи́ тебе́ цр̑кѡ́е своѡ́ѡ ѡ́нованїе́ хрѣ́тоѡ, * и́ столпа́ крѣ́пка и́
незы́блема во вѣ́кѡ, * соблю́дѡща ѡ́бїтель твоѡ́ до конца́ ѿ́
врагѡ́вѡ. [Два́жды.]

Сѣ́и́телие́ о́убѡ, цр̑їе́ и́ кн̑зи, * санѡ́вницы⁵³ и́ вси́ лю́дїе, * мѡ́жїе́ и́
же́ны, ста́рцы сѡ́ мл̑нцами, * и́ вса́къ во́зрастѡ, и́ вса́кое
досто́нство, * се́и́телеѡ на́шегѡ [дані́ила] па́мать свѣ́тла да
пра́зднѡимѡ. **Гѣ́орѡдїченѡ:**

⁵²* у 2. изворнику: и́ сохрани́ кн̑за́ на́шегѡ ... [и́а́къ] за́рава́, покорї́ же десни́цеѣ ѣ́агѡ вса́ навѣ́тѡу́щыѡ ѣ́мѡ.

⁵³* у руским „Зеленим минејима“ измењено у: мона́хи.

Оукраси́са видле́еме, * [оу]гото́внса ѿвфра́до: * безз мѣре бо ѿ
о́ца, * и безз о́ца мѣрїю, * чревоно́ентса и ражда́етса спса́м насз.

Свѣтїленз предпразднства.

[По: Посѣтїлз ны ѣсть:]*54

Предпразднствєнныа, вѣрїи, ржѣтвѣ пѣснн, * прїидїте, принесѣмз
всїи: * градѣтз оу́же хрѣтосз въ видле́емз родїтнса, * спстї
вселеннѣю, ѣакъ ѣдїнз члвѣколюбецз.

Слава, стїи́телю.

[По: Женї оуслышнте:]*55

Ахъ стѣи́ помѣза тѣ, * стїи́телю данїиле блженне, * хрѣтосъ пѣствъ
пастї на пажнтехъ спсїи́тельныхъ. * тѣмз и потцѣлса ѣсї *
наставлѣти люди прѣвymi стезѣми: * тогѡ ради нынѣ свѣдѣва вѣнцы *
ѿ вѣнцедѣвца прїѣлз ѣсї. **И нынѣ, предпразднства:**

Гото́внса видле́еме, * оукраси́ домы твоѣ: * кз тебѣ бо градѣтз
дѣа, * мѣнца носѣщи хрѣта, * о́цъ собезначѣльнаго: * прїиде бо да
спсѣтз родз члвѣческїи.

На хвалїтехъ, стїхїры, [на ѿ,] предпразднствѣ ѿ.

[Творенїе ромѣна сладкопѣвца. Самоподѣбны:

Аггѣльскїа предїдїте силы, * иже въ видле́емѣ оугото́вайте ѣсли: *
слово бо ражда́етса, * мудрость пронсхѡднтз, * прїемлетз цѣлованїе
црковь. * на радость вѣы, * людїе, рцѣмз: блгвѣнз пршѣдыи * бже нашз,
слава тебѣ.

Горы сладоеть да каплютз, * еѣ бо прхѡднтз бгъ ѿ юга, * ѣзыцы,
покарѣнтса, * радѣнтса, прѣрѡцы, * патрїарси, взыгрѣнт, *
члвѣцы, восплещнт рѣкѣми: * крѣпкїи и велїкїи кнзъ хрѣтосз ражда́етса,
* црѣ нѣсз на зѣмлю прхѡднтз.

54* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

55* подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

Ѡ землѣ возноса члвчество, * зиждитель прїиде, * црїкїѣ ѡбновлаа паки ѡбразъ. * раддїтеса горних силы ѣ воспойте: * враждѣ средостїенїе разорїса, * прїиде, емже прилѣжаше: * бгъ во члвчкѣх вывлетъ, * црѣ ѣлевъ * хртосъ бгъ нашъ.]

И сїи́телю ї, гла́сѣ ѣ:

[**По̀:** Чтò в́асѣ нареч́емъ:]*⁵⁶

Чтò тѣ нареч́емъ, сїи́телю: * аг҃ла, їакѡ безплòтєнъ на землѣ пожїлъ єсї; * ап҃ла лн, їакѡ бл҃говѣрїю набуїлъ єсї се́рбскѡю зѣмлю; * мчнїка лн, їакѡ хрт҃а ради подвизѣлє єсї до смѣртн; * ѡбращаа люди ѡ тьмы нечестїа, * ѣ привода ѣх на пажить б҃горазумїа. * молнї єпїстїса дшамъ нашимъ.

Чтò тѣ и́менѣемъ, б҃гобл҃женне данїїле: * рѣкѣ, дхòвнѣх водѣх напòлнѣмъ, * ѣ проходѣщ се́рбскїа концы, * жѣждѣщає ср҃ца напòлнѣмъ твоїмъ оученїемъ; * чащѣ, бж҃твеннагѡ дха напòлнѣмъ; * свѣщѣ, цр҃ковѣ ѡзарѣющ(ю); * свѣтїльнїка, їакѡ пастѣв свою просвѣщѣешн; * мнòга тн и́мена, ѣ бòльша(а) дарованїа. * молнї єпїстїса дшамъ нашимъ.

Сїи́телю хртòвъ, * бж҃твеннѣх преданїї оучителю, * *цр҃ковное оукрашенїе,^{*57} * воїстїннѣ^{*58} тебе їакѡ їстїннагò пастыра * хртòсѣ показѣл єсть новозєранномѣ своемѣ словесномѣ стаадѣ, * се́рбскїмъ людемъ, * ѣже ѣ ѡ соблазновѣх єпїслѣ єсї, * ѣ оукрапїлє єсї ѣх б҃гн вѣ правослѣвїн. * тѣмже нынѣ молнмъ тѣ, * данїїле досточудне, * молнїса бгѣ єпїслѣ ѡ ѣже вѣрою прѣзднѣющнх * пречтнѣю пѣмѣть твою.

Гла́ва, гла́сѣ ѣ:

Сє̀ приближнєа веселое торжество * ѣ пресвѣтлаа пѣмѣть б҃гоноснагѡ Ѡца̀. * раддїса ѣ красдїса патрїархїе се́рбскаа, * веселнїса пѣцьскаа а́рхіе́ікпїе,^{*59} гл҃гòлющн: * раддїса, цр҃кве се́рбскїа хранїтелю. * раддїса, цр҃ей се́рбскнх вѣнчателю. * раддїса, помѣзавнї царѣ дшана на

^{56*} подобан додат према сличним местима у савременим руским издањима.

^{57*} нема првом у изворнику, додато према другом и руским „Зеленим минејима“.

^{58*} нема у другом изворнику и у руским „Зеленим минејима“.

црѣтво. * радѹнѣа, родѹ сѣрвскомѹ чѣтнѹй настѣвниче и стѣлпе неподвижимѹй. * радѹнѣа, црѣквамѹ великое правило. * радѹнѣа, сопрѣтѣльниче прѣтѣла сѣрвскагѹ. * радѹнѣа, оѹчѣтелю царей бѣгочѣтѣвыхѹ. * радѹнѣа, свѣтѣльниче всесвѣтлыи, * просвѣщающѹ сѣрвскѣа концѹ оѹчѣньми своѣми. * радѹнѣа, скорбѣщихѹ вжѣтвенное оѹтѣшѣнѣе, * и ѡбидимыхѹ теплыи побѣорниче. * тѣмѹ не престѣи молѣа хрѣтѹ бгѹ и престѣи вѣѣ, * спѣтѣа дѹшамѹ нашьимѹ.

И нынѣ, предпразднствѹ, гласѹ 5. [Самоподобенѹ]:

Приближѣтѣа хрѣтѣсѹ, * видѣеме предѹготовѣнѣа, * оѹже спѣсѣнѣе ѿзбыкъвѹ ѡзарѣтѹ, * бѣгодкрасѣи ѿсли, * пѣстыри соберѣи, * призовѣи волхвъи ѡ персѣды. * вѣннствѣа безплѣтныхѹ оѹмѣвѹ воззовѣтѣ: * црѣ нбсѹ на зѣмлю прихѣдѣтѹ.

Славослѣвѣе великое, и ѡпѣтѹ.

НА ЛѢТУРГІИ.

Блжѣнна ѡ канѣна предпразднствѹ и сѣитѣлю.

[По вхѣдѣ: тропарѹ предпразднствѹ, чѹдотворнѣи икѣнѣи и сѣитѣлю, кондакъ икѣнѣи, слава сѣитѣлю, и нынѣ предпразднствѹ.]*⁶⁰

Прокіменѹ, гласѹ ѡ:

Оѹстѣа моѡ возгѣголютѹ прѣмрѣстѹ, * и подѣнѣе срѣца моего рѣзѹмѹ.*⁶¹

Стѣхѹ: Оѹслѣшѣтѣ сѣа, вси ѿзбыцы: * видѣшѣтѣ, вси живѹщѣи по вселѣннѣи.*⁶²

Ѧплѹ ко ѣврѣомѹ, зачѣло тѣи, ѡ полѹ.*⁶³

Рѣчѣе, [и,ѣ] всѣкъвѹ первоцѣнникѹ, во ѣже приносѣтѣи дѣры же и жѣртвы, поставлѣемѹ вывѣтѹ: тѣмѹже потреба имѣтѣи чѣдѣ и семѹ, ѣже принесѣтѹ. [ѡ] Ѧще бы оѹбо бѣлѹ на зѣмли, не бы бѣлѹ

^{59*} у изворнику: митрополѣе.

^{60*} тропар и кондак чудотворној Пеѣској икѣни Пресвете Богородице Одигитрије видѣти у ѣној служби у петак по Вознесеѹ. Овако се пѣа у Пеѣској патријаршији гдѣ се налазе мошти свѣтѣла Данила, а другдѣ могуѣе изоставѣти.

^{61*} Пс. 48,4.

^{62*} Пс. 48,2.

^{63*} Евр. 8,3-6 (зач. 318 од пола).

МЕСЕЦА ДЕЦЕМБРА У 20 ДАН.

ЖИТИЈЕ СВЕТОГ ОЦА НАШЕГ ДАНИЛА II, АРХИЕПИСКОПА СРПСКОГ.*68*69

Вети српски архиепископ Данило живео је и делао у време српских краљева: Милутина и Стефана Дечанског, и цара Душана.*70 Властелински син; остаде јединац у својих знатних и богатих родитеља,*71 пошто му помреше браћа и сестре још за његова детињства. Као дете, Данило мољаше родитеље да га даду учитељу да се учи књизи, али они, уцвељени смрћу своје деце, нису хтели да њихово јединче изнурава себе учењем. Међутим малишан остаде упорно при својој жељи, и умоли једног рођака свог да га тајно од родитеља одведе к учитељу. Даровит и врло приљежан, Данило убрзо постаде најбољи ученик, и превазиђе све своје вршњаке и другове у школи, тако да му се сви дивљаху. Родитељи пак његови спочетка веома туговаху, но када дознадоше где се налази њихов син и како је напредан у учењу, примирише се и препустише се у свему вољи Божјој.

Међутим у дечака Данила, упоредо са чежњом за знањем, стаде се бујно развијати и чежња ка целомудрију, чистоти, посту, бдењу, молитви, к врлинама којима се одликују зрели људи. Подвизавајући се у тим врлинама, он се поче много интересовати подвижничким животом. Волео је да се срета са монасима, указивао им је дужно поштовање, ступао је с њима у разговоре о монашком животу. И ускоро у њему се разгоре жеља да и сам постане монах. И он често мољаше Бога да га удостоји монашког чина. Много слушајући о чудесима у светом граду Јерусалиму и у Светој Гори Атону, он већ у таком узрасту сагореваше од жеље да посети та света места. Али за то још не беше наступило време.

Када Данило постаде пунолетан, краљ Милутин га узе на свој двор, пошто беше дознао за његове изврсне особине. Краљ га заволе, и држаше га близу себе, и указиваше му посебну пажњу. Но Данило се не погорди, него се и на двору држаше скромно и смирено, непрекидно чезнући за монашким животом и чекајући од Бога згодну прилику да ту своју чежњу оствари.

^{68*} Може се читати као Синакарско житије на своме месту, после 6. Песме канона.

^{69*} Узето из „Житија светих за месец децембар“ преп. Јустина (Поповића), стр. 570-583.

^{70*} Краљ Милутин владао од 1282. до 1321. године; празнује се 30. октобра. – Свети Стефан Дечански владао од 1321. до 1331. године; празнује се 11. новембра. – Цар Душан владао од 1331. до 1346. као краљ, а од 1346. до 1355. године као цар.

^{71*} Година, место рођења и световно име светог архиепископа Данила не знају се.

Благочестиви краљ Милутин често је путовао по својој земљи, обилазећи цркве и манастире, клањајући се светињама и раздајући богату милостињу. На једном од таквих путовања у свити благочестивог краља налазио се и Данило. За време боравка у манастиру Свете Тројице, Сопоћанима, Данило се зближи са једним богоугодним старцем монахом, и у разговору с њим откри му чежњу душе своје за монашким животом, и моли га да му помогне да ту чежњу оствари. И када се краљ и његова свита после богослужења повукоше на одмор и починак, христочезњиви млади властелин се тајно, ноћу, искраде из манастира са споменутиим старцем, монахом, и вођен овим побеже у манастир светог Николе, у Кончул, на реци Ибру. Ту игуман тога манастира Николај замонаши бегунца са краљевог двора давши му име Данило.

Давно жељан монаштва, Данило се свом душом даде на испуњавање монашких завета; ревносно посећујући заједно са другима црквена богослужења и у току дана радећи све манастирске послове, Данило се ноћу насамо предавао бдењу, богоразмишљању и непрестаној молитви. Молитва, сузе умилења и покајања, пост и други подвизи убрзо учинише те Данило постаде образац за друге монахе. Глас о његовим подвизима пронесесе на све стране. Дође тај глас и до ондашњег архиепископа Српског Евстатија.^{*72} Он га позва к себи, јер му беху потребна просвећена и побожна духовна лица. И много пута архиепископ позиваше к себи Данила, али он никако није хтео да остави омиљено му место свога подвижништва. То примора архиепископа те се обрати краљу Милутину, да он нареди монаху Данилу да се одазове захтеву архиепископову. Краљ саветова преподобноме Данилу да испуни вољу преосвећенога, и писаше му овако: „Ти си се свагда одликовао оданошћу и послушношћу мојој вољи; поступи и сада по моме захтеву и жељи. Уосталом, ти сам добро знаш, је ли похвално не слушати архиепископа. Он ме је више пута и оправдано молио о томе“.

Тада преподобни Данило, у нади да га Бог неће лишити Своје благодатне помоћи, реши да отиде к архиепископу. Узевши благослов од игумана и опростивши се са братијом свога манастира, он отпутова к архиепископу Евстатију, чији се двор налазио у манастиру Жичи. Архиепископ га прими са великом љубављу и рукоположи за јеромонаха, и задржа на свом двору.

^{72*} Евстатије II био српским архиепископом од 1286. до 1304. године.

Налазећи се поред архиепископа, преподобни Данило продужи свој подвижнички монашки живот, напредујући у врлинама. У исто време он обављаше разне налоге архиепископове и дужности у управним пословима црквеним. Личан и речит, он имађаше „дар од Господа да мудро и паметно говори пред царевима“, по речи пророка Исаије. Тако проведе он годину и по дана поред архиепископа.

Међутим преподобног Данила не напушташе његова давнашња пламена жеља: да види Свету Гору, и у њој манастир Хилендар, задужбину светог Стефана Немање и сина му светога Саве, у којој су се они подвизавали, и оставили је своје потомству као небеску драгоценост. Веома волећи и ценећи ову свету задужбину, краљ Милутин је царски обнови и прошири. Усто на молбу ондашњег Хилендарског игумана Киријака, Милутин подиже недалеко од манастира на самој морској обали пирг, утврђену кулу са црквом Светога Спаса, ради заштите манастира од морских разбојника. Но игуман Киријак ускоро умре. Архиепископ Евстатије и краљ Милутин, у бризи да изаберу достојног прејемника, сазваше духовни сабор ради саветовања, и сабор једнодушно изабра јеромонаха Данила за игумана Хилендарског.

Избор преподобног Данила за игумана Хилендарског пада у мучно и тешко време не само за Свету Гору Атонску већ и за сву Грчку царевину, Византију. У то време Турци су се већ кретали ка Цариграду; настојавали су да се из Азије морем пребаце и у Европу. Грчки цареви су предузимали све мере за заштиту хришћанā од неверникā. При томе старали су се и за помоћ са стране. Тако је краљ Милутин помагао грчком цару Андронику Старијем против Турака у Азији. Затим грчки цар би принуђен да прибегне стварању најамничке војске; у том циљу он узе Шпанске Каталонце. Но најамничка војска не хте се држати уговора, и ускоро ступи у везу с Турцима, и постаде љути противник православног хришћанског царства. Они су пљачкали, рушили и палили куће по целом Балканском полуострву. По обалама пак грчких мора харали су морски разбојници, особито Венецијански. Ови сувоземни непријатељи, Каталонци, и морски – првенствено Венецијанци, не оставише на миру ни Свету Гору Атонску. Преувеличани гласови о богатствима Светогорских манастира привлачаху разбојнике, који у дивљачким налетима не штеђаху становништво, већ не гледајући ни на звање ни на узраст убијаху, пљачкаху, одвођаху у ропство. Од тих разбојника, иако хришћана – латина, не остаде поштеђена ни српска светогорска лавра – Хилендар.

Ето, у тако тешко време преподобни Данило би назначен за игумана у Хилендару. Краљ Милутин и архиепископ Евстатије испратише игумана Данила са богатим даровима за свету Хилендарску лавру. Стигавши у Хилендар игуман Данило се предаде још строжијим духовним подвизима, проводећи живот у најдубљем смирењу и испосничком молитвеном подвизавању. При томе он доживљаваше многа искушења и нападе од злих духова, који се на све могуће начине паштаху да га омету у његовим молитвеним подвизима, нарочито ноћним, наводећи на њега разне страшилне и страхотне привиде. Но све то он савлађиваше и побеђиваше свесрдном молитвом, богомудрим пошћењем, трпљењем, ослањањем на Бога, и приморавањем себе на све веће и веће подвиге. Лични пример игумана и његове топле красноречиве поуке подражаваху и шираху међу манастирском братијом једнодушност, слогу, међусобну љубав и ревнитељску радост у подвизима.

Тако прође доста времена. Но наступише нове прилике које захтеваху од игумана Данила нове подвиге: заштиту Хилендарске обитељи од споменутих разбојника, који пустошаху и разараху сву Свету Гору. У утврђени и уређени Хилендарски манастир беху се збегли многи мирјани, тражећи ту себи крова, заштите и прехране. Све манастирске залихе беху стављене на расположење гладним људима. Но када залиха нестаде, сви стадоше трпети глад. Најзад, у опседнутом манастиру почеше и људи и стока умирати од глади. Неки због тога решише да беже из опседнутог манастира; али при покушају бекства непријатељи их похваташе, па неке од њих убише а неке у ропство одведоше. Међутим игуман Данило, јак вером и храбар надом у Бога, не падаше духом. Непријатељ је чинио силне напоре да продре у Хилендар: много пута је покушао да развали манастирску капију, или да пробије бедеме; често пута је стрелама засипао манастир, али никако није успевао да се увуче у манастир. Преподобни Данило је храбро бранио манастир и јуначки подносио рат и глад, сав ослоњен на Господа непрестаном молитвом. Тако он издржа три и по године у утврђеном манастиру, опседнутом од непријатеља. А када непријатељ једно време одступи од манастира, брижљиви и далековидни игуман Данило реши да спасе манастирске драгоцености. Зато он најпре осигура даљу заштиту и одбрану манастира са онима што остају, а сам са неколицином братије узе свештене утвари и драгоцености, и крену у Србију да их тамо склони, да их се непријатељ не би дочепео ако му Хилендар падне у руке. На том путу преподобни Данило се пробијао кроз крајеве, заузете и опустошене од непријатеља. Но помоћу Божјом, провлачећи се кроз сваковрсне опасности, он

благополучно стиже у ондашњу српску престоницу, град Скопље, предаде краљу све црквене драгоцености, и исприча му све муке и недаће које непријатељи задају Светој Гори. Краљ Милутин с радосћу прими игумана Данила, и дивљаше се како се он са толиким благом пробио посред самих непријатеља и стигао жив, и здрав. Притом краљ свесрдно и с брижном љубављу мољаше преподобнога оца Данила да остане код њега док садашње опасности не мину Свету Гору и пут који води ка њој. Али преподобни никако не пристајаше да борави ван Свете Горе, готов да одмах крене натраг уздајући се у милост и помоћ Божију и опомињући се речи Господње, да се не треба бојати оних који убијају тело а души не могу ништа учинити. Као добар подвижник он беше решен претрпети све оскудице и беде, па и саму смрт, али не остављати поверену му обитељ.

Стога се преподобни са много љубави опрости с краљем и крену натраг у Свету Гору. На том обратном путу он доживе многобројне опасности, али га из свију њих спасаваше нарочито промишљање Божје о њему и богодана му мудрост.

Стигавши најзад у Хилендар, преподобни га затече пред падом: јер браниоци манастира дуго већ времена опседнути страдаху од глади и жеђи, и већ беху готови да се предаду непријатељима. Преподобни Данило одмах посла неке своје искусне и вичне људе, те се они некако пробише до мора, купише лађу пшенице, и доставише је манастиру. Затим преподобни најми у околини Свете Горе наоружане војнике за заштиту Хилендара од непријатеља. А непријатељи, чувши да се игуман Данило вратио у Хилендар и сабрао тамо војнике, не усудише се да те године нападну манастир, него се расејаше по свој Светој Гори, свуда харајући и пљачкајући. А када се, по опустошењу Свете Горе, варвари враћаху натраг, и један одред њихов пролажаше у близини Хилендара, војници што се налажаху у Хилендару стадоше молити преподобнога Данила да им допусти да нападну непријатеља. Преподобни беше против тога не желећи их излагати опасности и раанама. Међутим они, уздајући се у Господа и Пречисту Богородицу и у молитве преподобнога, начинише заседу на врло згодном месту за напад, и ту изненада нападоше на пролазеће варваре. Мноштво непријатеља би рањено, побијено, и много их везаних у манастир доведено, и много оружја и драгоцености заплењено. Преподобни Данило виде у томе очигледну помоћ Божју, узнесе пламену благодарност Богу, а заплењене драгоцености посла на поклон краљу Милутину по неколицини верних слугу.

После тога преподобни се поново даде у строге манашке подвиге, проводећи сво време у молитви, посту и богоразмишљању. За своје врлине, велике трудове и мудрост он код свију стече велику љубав и поштовање.

Након немного времена пронесе се вест по Светој Гори да се варвари поново спремају да изврше напад на Хиландар, са намером да овога пута потпуно сврше са њим. Похлепни на богатство Хиландара, они су жудели да га се ма на који начин докопају. Преподобни Данило, дознавши о томе и очекујући себи смрт од варвара, оде у руски манастир светог Пантелејмона к своме духовном оцу да се види и поразговара с њим. Тамо се он са својим духовним оцем издвоји у високи манастирски пирг (= кулу), и проведе с њим насамо у разговору цео дан и ноћ. Међутим непријатељи нађоше себи помоћнике: поткупише златом два хиландарска служитеља, који, заведени ђаволом, обећаше предати им преподобног Данила у руке. И док преподобни борављаше у Руском манастиру, непријатељи смислише да се заједно са поткупљеним слугама увуку на неки начин у Руски манастир и ухвате преподобнога Данила. Зато они ноћу одоше Руском манастиру. Поткупљене слуге стадоше куцати на манастирску капију, молећи да их пусте унутра ради виђења са преподобним игуманом Данилом поводом неких манастирских послова. Али се оци побојаше, и не пустише их све до јутрења.

Преподобни Данило, обавештен о њима, замоли да их пусте к њему. Као повод свог доласка слуге наведоше неки измишљени разлог. Незлобив и простосрдачан, преподобни им поверова. Но у праскозорје, када преподобни, ходећи поред манастирског пирга, читаше Часове, угледа у даљини као неко јато огромних птица. А када се развиде, показа се да су то чете варвара. Халачући, они опколише манастир и свим силама наваљиваху да пробију манастирске бедеме. Најзад провалише унутра, и почеше дивљачки пљачкати и уништавати. Притом захтеваху да им предаду игумана Данила, иначе ће манастир до темеља срушити и спалити. И стварно, они запалише храм и келије. Затим наслагаше силна дрва, даске и сламу око пирга у коме се скривао преподобни, па запалише. Пламен се стаде високо дизати; слуге што беху у кули са преподобним, стрелама засипаху с куле варваре, и многе ранише и убише. Тада завереници који беху са тим слугама, почеше наговарати остале слуге да преподобног Данила предаду у руке непријатељима, да би на тај начин спасли своје животе. Но проницљиви и прозорљиви игуман подвижник осети и схвати ту издајничку заверу, и мудро се снађе: на врху куле бејаше црква, кључеве од ње преподобни узе тајно, позва све

у цркву да се помоле Богу и да се опросте међу собом пошто су на домаку смрти; сам пак у души својој непрестано призиваше Господа у помоћ. Када уђоше у цркву, онда слуге, верне преподобноме, на уговорени знак изненада разоружаше заверенике, па са преподобним Данилом изађоше из цркве закључавши издајнице у њој. Међутим пламен већ досезаше до врата; преподобни нађе мало воде и нешто вина, изли их на огањ, те тако умањи силу огња. Утом Господ показа к њима милост Своју: одједном са врха Атона дуну силан прохладни ветар, који стаде разгонити дим и гасити огањ, и својом свежином спасе од неподношљиве врућине оне што се налажаху у кули. Тако то трајаше до подне, када непријатељи изађоше из манастира и распоредише се да ручају. Одједном међу њима настаде нека пометња и узбуна: они дохватише своје оружје, поскакаше на коње, и брзо одјурише од манастира. Преподобни Данило спрва сматраше да је посреди нека њихова нова замка или лукавство, и не напуштајући кулу усрдно вапијаше ка Господу. Међутим прође доста времена а непријатељи се не враћаху. Најзад светитељ дознаде да су главне старешине варвара оставили Свету Гору са својим војницима, па су зато и они што су харали и зулумили по Руском манастиру и држали у опсади кулу напустили то и побегли. Доживевши све то, преподобни узнесе благодарност Богу за такво чудесно спасење своје.

Оставивши Руски манастир, преподобни Данило са својом духовном децом и сапутницима упути се у светогорски Ксиропотамски манастир Светих 40 мученика, што је на морској обали. Тај манастир је у своје време био много помогнут светим Савом, првим архиепископом Српским. Ту преподобни Данило уписа себе и своје родитеље у манастирски поменик. И пошто проведе тамо неколико дана у молитви, он се врати у свој манастир Хилендар.

После пустошења и пљачкања Свете Горе у току три и по године од стране пљачкашких латинских крсташа, у Светој Гори се стаде постепено васпостављати спокојство и редован монашки живот. На очишћењу Балкана од ових варвара заједно су радили грчки цар Андроник и српски краљ Милутин.

Када се на Светој Гори зацари поново тишина и спокојство, преподобни Данило, увек жељан усамљенничког подвижничког молитвеног тиховања, реши да се повуче са игуманског положаја. Тако, за игумана Хилендарске обитељи би постављен његов ученик Никодим, а он се повуче у келију светога Саве на Кареји, где се у своје време подвизавао у молитвеном тиховању сам свети Сава, и оставио властити Типик за живљење у тој његовој молчалници. Преподобни Данило се свом душом

предаде подвижничком живљењу по Типику светога Саве: с великим усрђем и љубављу он све време провођаше у молитви, пошћењу, свеноћном стајању, метанијима, песмопјенијима, и осталим светим подвизима, за којима је чезнуо још од ране младости. Велики и неподражљиви беху његови монашки трудови: строгим постом он мораше тело своје; проводећи све ноћи у молитвеном бдењу, појању псалама и метанијима, он до самог расвитка не даваше себи ни најмањег одмора. Таким животом он стече дар обилних суза. Многе нападе и лукаштине приређиваше му ђаво у време тих подвига; али светитељ тада скидаше са себе крст који је увек носио на прсима, ограђиваше њиме себе са вером и молитвом, и тако уништаваше и развејаваше тиме сва лукавства вражија. То беше његово уобичајено оруђе и оружје у искушењима и нападима на њега од стране демона. Преподобни сијаше својим врлинама тако да многи монаси Свете Горе стадоше долазити к њему ради духовне утехе и савета.

У време када се преподобни Данило подвизаваше у Карејској испосници, у његовој отаџбини Србији настаде рат: против краља Милутина устаде његов брат Драгутин, са намером да помоћу Угарскога краља отме престо Милутина и на њега посади свога сина Урошицу. Милутин се нађе у великој опасности. Бојећи се упада непријатеља, он смести драгоцености своје у манастиру Бањска. Али он не имађаше поверљива човека, коме би поверио чување тих драгоцености. Утом епископ Бањске умре. Тада се мисао краља Милутина задржа на вредном Данилу, бившем игуману Хилендарском. И он стаде слати к њему у Кареју једног изасланика за другим, позивајући га к себи. Сав предан усамљеничким подвизима, преподобни Данило дуго се отказиваше. Али га неодступне молбе краљеве најзад примораше, те он реши да остави омиљено место свога молитвеног подвижничког тиховања и самовања. А зашто га је краљ звао, преподобни није знао. Краљ се неисказано обрадова доласку светога Данила, обасу га великом љубављу, и ускоро му у четири ока подробно исприча своју муку и неопходну потребу да се он, Данило, прими за епископа Бањске и да узме под своју управу манастир светога Стефана у Бањској, где су смештене драгоцености. Овај краљев предлог и молба и захтев силно огорчи преподобног Данила, и он упорно одбијаше то не желећи се растати са омиљеном Светом Гором и тамошњим подвижничким молитвеним тиховањем. Али краљеви разлози и молбе, и стварно тежак положај краљев, принудише најзад преподобнога да пристане, нарочито када му краљ обећа да ће га, ако се помоћу Божјом срећно врати из рата, отпустити у Свету Гору.

Тако свети Данило би посвећен за епископа Бањске и постављен за настојатеља манастира светог Стефана. Тамо краљ тајно од свих уручи преподобноме све драгоцености, и крену са војском против брата, иако то ни најмање желео није. По вољи Божјој рат се срећно сврши по краља Милутина. Свети Данило би посредник – миротворац међу браћом: измири краља Драгутина и Милутина; убеди Драгутина да се насвагда одрекне потхвата, увредљивих за хришћанска осећања.

После тога епископ Данило стаде упорно молити краља Милутина да га отпусти у Свету Гору. Мада краљ покушаваше на све могуће начине убедити преподобнога да остане у отаџбини, овај никако не хте на то пристати, и отпутова у љубљени Хилендар. Тамо се настани у споменутом пиргу, и поново се предаде својим милим пређашњим подвизима монашким са неподражљивом ревношћу. Као свагда, тако особито сада, он се посвећује читању и изучавању књига Светога Писма. А то читање и изучавање Светога Писма беше сво ограђено и прожето молитвом; постом, бдењем, смиреноумљем, радосним самомучењем, и осталим светим подвизима. Кроз све то у светог епископа – подвижника појача се његова давнашња жеља да отпутује у Свету Земљу и поклони се тамошњим хришћанским светињама. Сматрајући да је сада најзгодније време за то, он се стаде спремати за пут.

За ту светитељеву намеру сазнаде у Србији краљ Милутин, и веома се ожалости, јер му је епископ Данило и сада, у 1316. години, као и до тада био веома потребан као човек у кога је он имао потпуно поверење и чије је савете високо ценио. И краљ стаде упорно призивати к себи преосвећеног Данила и молити га да одложи своје намеравано путовање у Свету Земљу и дође у Србију, и тако и овом приликом докаже љубав и оданост к њему.

Не знајући краљеве намере, свети Данило испуни усрдне краљеве молбе и по трећи пут допутова у Србију. Краљ се веома обрадова доласку епископа Данила и одлучно му изјави да га више неће пустити од себе, пошто му је потребан као наставник и саветник. Преосвећени Данило, видећи да ништа не помажу ни откази ни молбе, са тугом за омиљеном Светом Гором смерно рече: „Нека је за све благословено име Господње“. Пошто пак Бањска епископија беше укинута, краљ упути епископа у архиепископију к архиепископу Српском Сави III, који му додели у своме дому келију, као будућем свом прејемнику, јер краљ Милутин, наговарајући епископа Данила да се врати у Србију, обећа му престо светог Саве.

Архиепископ Сава III ускоро умре. На архиепископски престо би уздигнут, вероватно по препоруци светог Данила, његов ученик, хилендарски игуман Никодим,^{*73} који је сијао побожношћу и врлинама, а свети Данило би постављен за епископа Хумског, 1317. године.

Најзад, стари краљ Милутин се разболе, и после кратке болести у свом дворцу у Неродимљу, издахну на рукама светог Данила, 20. октобра 1320. године. Свети Данило, као његов бивши духовни отац, узео учешћа у сахрани краља у његовој задужбини, манастиру светог Стефана у Бањској, сагласно давнашњој жељи покојнога краља.

После краља Милутина на престо ступи његов син, свети Стефан Дечански.^{*74} Одмах после свог крунисања он призва и приближи себи епископа Данила, кога је из младости своје заволео и ценио као мудрог саветника његовог оца, а нарочито као свог помоћника и заштитника у тешким невољама. Благодаревши заузимању и посредовању епископа Данила Стефан Дечански је ослобођен из заточења у Цариграду и коначно помирен са оцем, краљем Милутином.

Сада, преосвећени Данило постаде новоме краљу први учитељ, саветник и помоћник. У почетку своје владавине Дечански се нађе у многим тешкоћама, како унутрашњим тако и спољашњим. Нови краљ се морао бранити од унутрашњих непријатеља и супарника својих: свога брата од стрица Владислава, сина краља Драгутина, и свога рођеног брата по оцу Константина. Исто тако ваљало је бранити и себе и Србију и од спољашњих непријатеља. Бугарски цар Михаил отера од себе своју жену Неду, сестру Стефана Дечанског, и рађаше на зближењу и савезу са Грцима противу Срба. Стефан Дечански је морао и да се оружјем брани и да прибегава мирним преговорима. За такве пак преговоре не беше тада човека способнијег од епископа Данила. Краљ Дечански повери епископу Данилу вођење тих преговора и са бугарским царем Михаилом и са грчким царем Андроником Млађим. И он обави те преговоре са потпуним успехом.

Но вршећи разна краљева посланства и обасипан љубављу и пажњом и почастима од стране краља, епископ Данило није могао заборавити своје омиљено усамљеничко подвизавање и молитвено тиховање у Светој Гори. Зато он, после ових успешно извршених посланстава, отпутова опет у Свету Гору. Но у време тог његовог одсуствовања, у Србији умре архиепископ Никодим, 13. маја 1324. године. Краљ Стефан Дечански

^{73*} Спомен његов Црква празнује 11. маја.

^{74*} Ступио на престо 6. јануара 1321. године. – Спомен његов празнује се 11. новембра.

одмах стаде позивати из Свете Горе светога Данила, не извештавајући га ништа о својој намери, само га позивајући да му дође ради саветовања. Преподобни Данило се одазва позиву и дође у Србију. Тада Сабор све земље Српске, сазван краљем, једногласно изабра 14. септембра, на Крстовдан, 1324. године епископа Данила „за архиепископа свих Српских и приморских земаља“. У то време епископу Данилу беше педесет година.

Ступивши на престо светога Саве, архиепископ Данило се свом душом својом предаде раду на добро Цркве своје тако вољене отаџбине. Сам стуб и пример побожности, мудрости и ревности, он богомудро владикуваше: дизаше и украшаваше цркве, просвећиваше паству своју еванђелском просветом, свуда и свиме радећи на томе да душе своје пастве сачува од разних заблуда и утврди у вечној Истини Христовој. Зато је много радио на просвећивању свештенства и ширењу светих и свештених књига. Сав се залагао да се богослужење врши правилно и благољепно.

Свети Данило, у својој разноврсној делатности еванђелској, ишао је стопама светога Саве и његових најбољих наследника. Настављао је што су добри и ревносни архиепископи започели, и исправљао што су слаби покварили. Милутинов помагач, он као да се, нехотице, такмичио са својим краљем у множини, лепоти и богатству задужбина. Споменути само најважније, биће доста. Подигао је у Пећи храм Богородице Одигитрије – Путеводитељке, с два мала храма у њој, светом Јовану и светом Арсенију, где је набавио грчке књиге и осигурао службу грчким монасима. Саградио је црквицу светог Николе крај своје велике задужбине. Смислио је и извео испред Пећских храмова красну, иконописану, припрату с патосом. Сазидао је пирг, с црквицом светог Данила на врху и са звонима, с Приморја мучно довезеним. Завршио је прекинуту обнову Жиче, опустелу од Кумана, покрио ју је, дигао је стуб, иконописао трпезарију и подигао једну дрвену зграду. Мудар и речит, имао је дара и вештине за свако земаљско дело. Градитељ и садитељ, свети архиепископ је правио од пустоши и дивљине питому и уљуђену земљу. При сваком послу је неодступно стајао, док га није довршио. Осим великих задужбина, он је још у Магличу обдарио цркву светога Ђорђа, подигао је палате и саградио келије. У Јелшици је подигао цркву светог Михаила и двор. У Лизици је обновио цркву светога Саве. Све своје задужбине опколио је виноградима, воћњацима и вртovima. Где није стигао подићи цркву од камена, градио ју је од дрвета.

Свети архиепископ Данило знаменит је не само као побожни подвижник, црквени и државни радник, него и као веома просвећен човек и писац. Његов присни ученик, који је и написао његов Живот, сведочи да је Данило био веома начитан, много волео књигу и бринуо се за ширење књиге у Србији. Као писац он је оставио чувено дело: „Животи краљева и архиепископа српских“.

Неуморан у служби Богу до краја живота, смирен монах и храбар ратник, дубок мислилац и окретан државник, искрен испосник и „искусан делима ... световнога живота“, одушевљен уметник и савестан књижевник, пун мисли о небеском животу и потпуно предан обрађивању земље, сав на небу душом, и сав на земљи са небеском Истином, свети архиепископ Данило мирно се упокојио у Господу у време цара Душана ноћу између 19. и 20. децембра 1337. године.

Велики монах, велики подвижник, велики јерарх, велики трудољубац и велики родољуб, свет душом и умом и срцем, он се још за живота удостојио од Господа дара чудотворства. На престолу светога Саве као архиепископ провео четрнаест година и три месеца.

Његовим молитвама, Господе Исусе Христе, помилуј и нас грешне, и удостој нас свом душом служити Теби кроза све векове. **Амин.**



Гроб архиепископа Данила II у Цркви Богородице Одигитрије,
у Пећској патријаршији 1337. г.).

